

Onderzoek toekomst zomerkermis Zwolle 2021

Ontwikkelingen, visies en toekomstscenario's

Inhoudsopgave

Inleiding **3**

Korte terugblik **3**

Scenario's **4**

Bijlage 1: Uitgebreide terugblik & ontwikkelingen rondom de Zwolse kermis **8**
Terugblik 8
Recente ontwikkelingen 9
Maatschappelijke ontwikkelingen 10
Ontwikkelingen in Zwolle 11

Bijlage 2: Het onderzoek **13**
Aanleiding onderzoek 13
Het onderzoek 13
Standpunten en visie verschillende partijen 13
Conclusie n.a.v. inventarisatie 17

Bijlage 3: Onderzochte locaties & financiën **19**
Geschikte locaties – binnenstad vs park de Wezenlanden 19
Alternatieve locaties 22
Financiën 24

Bijlage 4: Doelgroep **27**

Bijlage 5: Uitgebreide beschrijving scenario's **31**
Scenario 1: Kermis keert terug naar de binnenstad en blijft bij het oude 31
Scenario 2: De kermis verhuist definitief naar park de Wezenlanden 32
Scenario 3: De kermis wordt op een andere evenementenlocatie in de stad georganiseerd 34
Suggestie voor toekomstige ontwikkeling 1: De kermis wordt onderdeel van een groter evenement (feestweek) waarbij de kermis in het park de Wezenlanden plaatsvindt 35
Suggestie voor toekomstige ontwikkeling 2: De kermis wordt onderdeel van een groter evenement (feestweek) die volledig in de binnenstad plaatsvindt 37

Bijlage 6: Uitgewerkt overzicht voor- en nadelen per scenario **39**

Inleiding

Ieder jaar vindt medio augustus de zomerkermis in Zwolle plaats. Hierbij is de organisatie van het evenement in handen van de gemeente. De laatste jaren hebben er diverse ontwikkelingen plaatsgevonden rondom de zomerkermis. Zo merken we tot op de dag van vandaag nog steeds de gevolgen van de coronapandemie en de bijbehorende maatregelen. Daarnaast blijft Zwolle zich ook als stad ontwikkelen en staan er de komende jaren verschillende zaken op de planning die ook van invloed zijn op de zomerkermis. Ook zijn er ontwikkelingen gaande in de maatschappij die de toekomst van de kermis beïnvloeden. Een meer gedetailleerde beschrijving van deze ontwikkelingen is te vinden in bijlage 1.
Daarnaast klinken er vanuit verschillende partijen in de binnenstad steeds vaker minder positieve geluiden met betrekking tot de kermis. Zij zien een wijziging van de kermis als concept voor zich of zien de kermis het liefst op een andere locatie plaatsvinden. Voor de kermisexploitanten geldt dit standpunt echter weer niet. Dit heeft ertoe geleid dat er bij betrokkenen de vraag speelt wat de toekomstige ontwikkeling van de kermis moet zijn. Moet de kermis doorontwikkeld worden of blijven we doorgaan op de ingeslagen weg? En in het geval van doorontwikkeling, wat moet er gebeuren en hoe moet dit er dan uit komen te zien?

Om deze vraag te beantwoorden is er onderzoek gedaan naar de toekomst van de kermis in Zwolle. In dit onderzoek zijn gesprekken gevoerd met diverse partijen die direct en indirect betrokken zijn bij de kermis. Hierbij gaat het om betrokken partijen uit de binnenstad, partijen in en rondom park de Wezenlanden, kermisexploitanten en -bonden en veiligheidsdiensten. In deze gesprekken zijn onder andere de ervaringen, verbeterpunten en toekomstvisies van deze partijen met betrekking tot de kermis opgehaald. Op die manier is een goed beeld ontstaan over hoe de verschillende stakeholders tegen de kermis aankijken en hoe ze de toekomst van de kermis voor zich zien. Een uitgebreide beschrijving van het onderzoek, met welke partijen gesproken is en de opbrengsten uit de gesprekken staat beschreven in bijlage 2 van dit rapport.

Verder is er in dit onderzoek in meer detail gekeken naar de geschikte locaties voor de Zwolse kermis, zijn de financiële veranderingen van de laatste jaren nader bekeken en is er ingezoomd op de doelgroep die op de kermis afkomt. Al deze zaken komen uitgebreid aan bod in bijlage 3 en 4.

Naar aanleiding van de standpunten en visies die uit de gesprekken zijn gekomen, de geschikte locaties en de financiële verschillen tussen de locaties zijn uiteindelijk drie toekomstscenario's opgesteld. Hierbij zijn ook twee suggesties voor uitbreiding in de toekomst gepresenteerd. Deze scenario's beschrijven drie mogelijke opties voor de toekomstige locatie en invulling van de kermis. De twee suggesties beschrijven met name de mogelijke doorontwikkeling van de kermis in Zwolle. Per scenario zijn de voor- en nadelen benoemd en waar nodig aandachtspunten geformuleerd. Een beknopte versie van de drie scenario's en twee suggesties voor de toekomst wordt in het vervolg van dit stuk beschreven. De uitgebreide beschrijving van de scenario's en suggesties inclusief aandachtspunten is terug te vinden in bijlage 5.

Voordat er direct naar de toekomst van de kermis gekeken wordt, is het goed om eerst kort terug te kijken. Daarna zullen de toekomstscenario's en de bijbehorende voor- en nadelen beschreven worden. Een uitgebreide terugblik op de Zwolse kermis van de afgelopen jaren samen met de diverse ontwikkelingen rondom de kermis is terug te vinden in bijlage 1.

Korte terugblik

In de oude vorm, tot 2020, vond de kermis ieder jaar plaats in de binnenstad en duurde de kermis altijd 10 dagen. De locaties waren daarbij het Grote Kerkplein, de Melkmarkt, het Rodetorenplein, de Luttekestraat en de Grote Markt. Naast de kermis vond op de tweede vrijdag van de kermis ook het

Straatfestival plaats in de binnenstad. Vanwege de coronapandemie en de daarbij behorende maatregelen is in 2020 en 2021 besloten om de kermis naar het park de Wezenlanden te verplaatsen. Het was namelijk niet mogelijk om de kermis in de binnenstad te laten plaatsvinden binnen de geldende coronamaatregelen. In het park de Wezenlanden duurde de kermis acht dagen in plaats van tien.
Deze verplaatsing leverde ook direct inzicht over de geschiktheid van het park als eventuele alternatieve locatie voor de kermis. Dit gaf waardevolle inzichten voor dit onderzoek.
De organisatie van de kermis ligt ieder jaar in handen van de gemeentelijke projectleider. De projectleider doet dit samen met de coördinator uitvoering, de wijkbeheerder en een project assistente.
De inkomsten van de zomerkermis voor de gemeente komen uit de verpachting van de standplaatsen aan de kermisexploitanten. Hiermee worden de kosten voor de organisatie van de kermis, de personeelskosten en de kosten van de ROVA gefinancierd. Hierbij worden de personeelskosten en ROVA kosten pas sinds een paar jaar volledig meegenomen in de kermis begroting. Het financiële resultaat dat uiteindelijk overblijft komt ten goede van het evenementenbudget. Dit budget maakt het mede mogelijk om andere evenementen in Zwolle te ondersteunen. Op die manier kan de kermis ook een toegevoegde waarde hebben voor andere evenementen.
Daarnaast sluit de kermis ook goed aan op het evenementenbeleid. Het evenementenbeleid is gericht op een divers aanbod aan evenementen in de stad waarbij alle doelgroepen aan bod komen. Speciale aandacht is er daarbij voor de jeugdige doelgroep om deze te boeien en daardoor te binden aan de stad. De kermis spreekt vooral deze jeugdige doelgroep aan, naast de doelgroep van echte kermisliefhebbers. Daarmee past de zomerkermis goed in het evenementenbeleid.

Scenario’s

Op basis van de gevoerde gesprekken, de standpunten en de visies van de diverse betrokken partijen en de geschikte locaties zijn er aan aantal mogelijke scenario’s met betrekking tot de toekomst van zomerkermis in Zwolle. Deze scenario’s worden hieronder beknopt beschreven. Daarbij zijn ook twee suggesties voor mogelijke doorontwikkeling genoemd. Vervolgens zijn de voor- en nadelen per categorie per scenario in één overzicht weergegeven. Een volledig uitgewerkt overzicht van alle voor- en nadelen per scenario is terug te vinden in bijlage 6. Daarnaast is in bijlage 5 een uitgebreidere beschrijving van de scenario’s en suggesties inclusief aandachtspunten terug te vinden. Op die manier ontstaat er een completer beeld per toekomstscenario.

Scenario 1: Kermis keert terug naar de binnenstad en blijft bij het oude
In dit scenario wordt de kermis in de toekomst weer gehouden in de binnenstad van Zwolle. Kanttekening hierbij is natuurlijk wel dat dit mogelijk moet zijn binnen de eventueel geldende coronamaatregelen van dat moment. Met deze constructie wordt er dus eigenlijk terug gegaan naar de kermis zoals deze was voor 2020. De doorontwikkeling van de kermis zal in dit scenario beperkt zijn.

Scenario 2: De kermis verhuist definitief naar park de Wezenlanden
Net als in 2020, 2021 en 2022 wordt in scenario 2 de kermis voortaan georganiseerd in het park de Wezenlanden. De afgelopen jaren hebben aangetoond dat het wel degelijk mogelijk is om een (naar omstandigheden) succesvolle kermis op deze locatie te organiseren. Hierbij moet wel de kanttekening geplaatst worden dat beide edities niet vergelijkbaar zijn met de “normale” situatie waarin de evenementenkalender volledig gevuld is. Het blijft dus de vraag hoe succesvol de kermis in het park de Wezenlanden is wanneer er een veel groter aanbod aan evenementen is en de kermis dus meer concurrentie heeft.

Scenario 3: De kermis wordt op een andere evenementenlocatie in de stad georganiseerd
In dit scenario wordt de kermis zowel niet in de binnenstad als in het park de Wezenlanden georganiseerd. Een van de andere evenementenlocaties in Zwolle wordt in dit geval het decor van de kermis. Het evenemententerrein aan de Grote Voort lijkt om verschillende redenen in dit geval de meest geschikte alternatieve locatie.

Suggestie voor toekomstige ontwikkeling 1: De kermis wordt onderdeel van een groter evenement (feestweek) waarbij de kermis in het park de Wezenlanden plaatsvindt
Een suggestie die genoemd is om de kermis in de toekomst verder te ontwikkelen is om de kermis onderdeel te laten zijn van een groter evenement zoals een feestweek. Hierbij vindt een evenement plaats waarbij er naast de kermis in park de Wezenlanden nog tal van andere activiteiten in de (binnen)stad te doen zijn. Daarbij zal de rest van het programma van de feestweek in dezelfde periode voornamelijk in en rondom de binnenstad plaatsvinden. Met een goede verbinding tussen de beide locaties kan er groot en aantrekkelijk evenement ontstaan die diverse doelgroepen aanspreekt.

Suggestie voor toekomstige ontwikkeling 2: De kermis wordt onderdeel van een groter evenement (feestweek) die volledig in de binnenstad plaatsvindt
Een alternatief op de suggestie die hierboven is beschreven is om de kermis ook onderdeel te maken van een groter evenement zoals een feestweek. Alleen in deze opzet worden zowel de kermis als de rest van het evenement allemaal in dezelfde periode in de binnenstad georganiseerd. Op die manier ontstaat er in de zomer een evenement met een bruisende binnenstad tot gevolg.

	Draagvlak	Aansluiting op beleid	Financiën	Duurzaamheid	Ruimte	Veiligheid	Bereikbaarheid	Aantrekkingskracht / historie
Scenario 1	-	+/-	+	+	-	-	+	+
Scenario 2	+	+	-	-	+	+	+/-	+/-
Scenario 3	-	+/-	--	-	+	+	-	--
Suggestie toekomst 1	++	+/-	-	-	+	+/-	+/-	+
Suggestie toekomst 2	-	-	+	+	-	-	+	++

*Tabel 1: overzicht plus- en minpunten per scenario** **++ :** Zeer voordelig **+ :** Voordelig **+/- :** Zowel voordelig als nadelig **- :** Nadelig **-- :** Zeer nadelig
***** Gebaseerd op uiteenzetting voor- en nadelen van ieder scenario, zie bijlage 6.

Scenario 1 = Kermis keert terug naar de binnenstad en blijft bij het oude

Scenario 2 = De kermis verhuist definitief naar park de Wezenlanden

Scenario 3 = De kermis wordt op een andere evenementenlocatie in de stad georganiseerd

Suggestie toekomst 1 = De kermis wordt onderdeel van een groter evenement (feestweek) waarbij de kermis in het park de Wezenlanden plaatsvindt

Suggestie toekomst 2 = De kermis wordt onderdeel van een groter evenement (feestweek) die volledig in de binnenstad plaatsvindt

Conclusie

Duidelijk is dat ieder scenario zowel voor- als nadelen kent. Geen van de beschreven scenario's of suggesties heeft alleen voordelen. Dit maakt het lastig om direct een voorkeursscenario aan te wijzen. Wel zijn er een aantal scenario's die duidelijk meer en sterkere voordelen kennen dan nadelen. Zo zijn scenario 1 en 2 op vier verschillende vlakken voordelig of zelfs zeer voordelig. Hetzelfde geldt voor toekomstsuggestie 2. Daarbij zijn scenario 2 en toekomstsuggestie 1 slechts weer op twee vlakken nadelig. Dit is op het gebied van financiën en duurzaamheid. Al met al lijkt met name scenario 2 het meest gunstige toekomstscenario voor de zomerkermis in Zwolle. Daarbij lijkt ook toekomstsuggestie 1 een geschikt scenario voor de mogelijke doorontwikkeling van de kermis. Beide scenario's zullen echter wel negatieve gevolgen hebben voor het financiële resultaten van de kermis in de toekomst.

Bijlage 1: Uitgebreide terugblik & ontwikkelingen rondom de Zwolse kermis

Terugblik

Tot 2020 duurde de kermis altijd 10 dagen. Hierbij was de start van de kermis op een vrijdag waardoor er twee weekenden in het kermisprogramma zaten. Inclusief de opbouw (vanaf de woensdag vóór de kermis) en afbouw (de maandag na de kermis), nam de kermis in deze vorm bijna twee weken in beslag. De kermis vond ieder jaar plaats in de binnenstad van Zwolle en specifiek op het Grote Kerkplein, de Melkmarkt, het Rodetorenplein, de Luttekestraat en de Grote Markt (zie afbeelding 1). Dit was van oudsher eigenlijk altijd al de locatie van de Zwolse kermis geweest. De kermis in de binnenstad heeft dus een lange historie. Daarnaast vond ieder jaar op de tweede vrijdag van de kermis ook het Straatfestival plaats in de binnenstad. Doordat het straatfestival altijd een veel bezoekers naar de binnenstad trok, was het een mooie aanvulling op de kermis.

Afbeelding 1: Opstelling kermis in Zwolse binnenstad

Organisatie

Waar vroeger de kermis al door de gemeente Zwolle werd georganiseerd, is dit tot op heden nog steeds het geval. De organisatie ligt in handen van de gemeentelijke projectleider kermis. Daarbij is de projectleider verantwoordelijk voor het gehele verloop van de kermis, inclusief voorbereiding en vergunning(aanvraag). De projectleider doet dit samen met de coördinator uitvoering, de wijkbeheerder en een project assistente. Deze samenwerking zorgt voor goede professionaliteit, zakelijkheid en organisatie rondom de kermis. Regelmatig overlegt de projectleider met het Kermis Project Team (KPT). Dit KPT bestaat, naast de gemeentelijke projectleider, uit vertegenwoordigers van de horeca en winkeliers, de bewoners van de binnenstad en de kermisexploitanten. Op die manier wordt de kermis in gezamenlijkheid voorbereid. Ook de politie en brandweer worden betrokken in de voorbereiding. Zij zijn geen onderdeel van het KPT maar adviseren op de vergunningsaanvraag.

Financiën
De inkomsten van de zomerkermis voor de gemeente komen uit de verpachting van de standplaatsen aan de kermisexploitanten. Met deze opbrengsten worden de kosten voor de organisatie van de kermis gefinancierd. Hieronder vallen bijvoorbeeld de kosten voor advertenties, een omlijstend programma, personeelskosten, klaarmaken van de buitenruimte (verwijderen van ondergrondse containers, bankjes en paaltjes) en huur van accu's voor stroom. Het resultaat dat hierna overblijft komt ten goede van het evenementenbudget. Deze bijdrage maakt het mede mogelijk om andere evenementen in Zwolle te subsidiëren.
In de afgelopen jaren is een duidelijke daling van de opbrengst van de kermis zichtbaar. Redenen daarvoor zijn teruglopende inkomsten en gestegen kosten. Zo zijn de pachtopbrengsten gedaald (2016 € 132.500, 2019 € 117.000) en de kosten gestegen (2016 € 65.500, 2019 € 78.800). Daarbij komt dat vanaf 2018 de personeelskosten van de projectleider, coördinator uitvoering en project assistent ten laste zijn gekomen van de begroting van de kermis. Dit was daarvoor niet het geval.

Eerdere inventarisaties
In 2014 heeft er een uitgebreide evaluatie van de zomerkermis plaatsgevonden met de intern en extern betrokkenen. De uitkomst van deze evaluatie was dat de ingeslagen weg gecontinueerd moest worden. Hierdoor bleef de binnenstad de locatie van de zomerkermis. Daarna is in 2019 opnieuw een inventarisatie gedaan bij de verschillende partijen. Daarbij is gesproken over welke visie zij hebben op de toekomst van de kermis en welke plek de kermis kan innemen in het evenementenbeleid. Deze gesprekken leidde tot nieuwe inzichten. Bij de inventarisatie van 2019 gaven bewoners en kermisexploitanten en –bonden aan de binnenstad nog steeds de meest geschikte plek voor de kermis te vinden. Uit de gesprekken kwam destijds ook naar voren dat een deel van de ondernemers uit de binnenstad daar kritischer over was.

De horeca wilde daarom op zoek naar mogelijkheden om de kermis een impuls te geven. Dit wilde men op een dusdanige manier doen dat ondernemers in de binnenstad, kermisexploitanten en bezoekers van de kermis hiervan profijt hebben en de omwonenden daar geen (grotere) overlast van ondervinden. Ideeën die naar voren kwamen waren onder andere een andere locatie van de kermis of de uitbreiding van het parcours. Daarnaast was het idee van de horeca om de kermis onderdeel te maken van een feestweek. Dit idee werd positief ontvangen door bewoners, bonden en exploitanten tijdens de inventarisatie in 2019.

Recente ontwikkelingen
De afgelopen paar jaar heeft er een aantal ontwikkelingen plaatsgevonden die zowel direct als indirect invloed hebben gehad op de kermis. Hierbij gaat het om wereldwijde, maar ook lokale en maatschappelijke ontwikkelingen. Deze ontwikkelingen zijn van dermate grote invloed dat de standpunten en visies die in de inventarisatie van 2019 zijn opgehaald mogelijk niet meer relevant zijn. Daarnaast hebben de verschillende ontwikkelingen ook veel impact op diverse partijen die een bepaalde betrokkenheid hebben bij de kermis. Hierdoor is het goed mogelijk dat de verschillende perspectieven ten opzichte van de kermis in Zwolle in de afgelopen twee jaar zijn veranderd.

Het coronavirus
Waar in 2019 nog niemand rekening mee had gehouden was dat Nederland vanaf maart 2020 te maken kreeg met de corona pandemie. Tot op de dag van vandaag is deze pandemie een wereldwijd probleem. Deze pandemie zorgde voor een groot aantal veranderingen die direct van invloed waren op de kermis en de verschillende betrokken partijen. Verschillende coronamaatregelen die door het kabinet werden opgelegd zorgden er onder andere voor dat veel evenementen geen doorgang konden vinden. Zo gingen er ook veel kermissen in Nederland niet door. Ook de horeca en veel

winkeliers moesten voor bepaalde tijd hun zaken sluiten of hadden te maken met aangepaste openingstijden. Daarmee heeft de coronacrisis op het moment van schrijven van dit rapport nog steeds een grote impact op onder andere horeca, retail en kermisexploitanten.

Vanwege verschillende versoepelingen van de coronamaatregelen waren er in de zomer van 2020 meer mogelijkheden voor het organiseren van evenementen binnen de geldende maatregelen. Daarnaast is de kermis voor Zwolle een belangrijk evenement. De zomerkermis hoort immers bij Zwolle als vitale en veerkrachtige stad met evenementen voor alle doelgroepen. Vandaar dat het uitgangspunt was om de zomerkermis door te laten gaan, passend binnen de op dat moment geldende coronaregels.

Andere locatie voor de kermis
Het was echter niet mogelijk om de zomerkermis in de binnenstad te organiseren binnen de maatregelen die op dat moment van kracht waren. Daarom heeft de gemeente Zwolle in overleg met de kermisexploitanten besloten om de zomerkermis eenmalig te verplaatsen van de binnenstad naar park de Wezenlanden. Vanwege de omstandigheden is de verantwoordelijkheid voor de voorbereiding en het verloop van de kermis eenmalig neergelegd bij de kermisexploitanten in de persoon van Hans de Voer. De duur van de kermis was acht dagen (één weekeinde) in plaats van tien dagen en twee weekeinden zoals gebruikelijk. Om overlast zoveel mogelijk te voorkomen zijn de openingstijden vervroegd van 13.00 uur tot 23.00 uur, waarbij dit eerder altijd tot 00.00 uur en in de weekenden tot 01.00 was. Ook is ervoor gekozen om centrale muziek te gebruiken en om de muziek naar binnen te richten op het kermisterrein zelf. Om geen oploop te creëren was er in 2020 geen omlijstend programma. Ook ging in 2020 het Straatfestival niet door aangezien dit programma niet kon plaatsvinden binnen de geldende coronamaatregelen.

In augustus 2021 waren er nog veel dezelfde maatregelen van kracht. Daarom is er ook in 2021 voor gekozen om de kermis te organiseren in het park de Wezenlanden. Hierbij was de organisatie wel weer in handen van de gemeente Zwolle in plaats van de kermisexploitanten. Ook is er voor dezelfde opzet van acht dagen, vroegere openingstijden en centraal naar binnen toe gerichte muziek gekozen. Net als in 2020 ging ook in 2021 het Straatfestival niet door.

Zowel in 2020 als in 2021 is de kermis succesvol georganiseerd in park de Wezenlanden. De kermisexploitanten waren tevreden en er zijn weinig klachten ontvangen. Door de kermis opnieuw in het park te organiseren kon er direct ook tegemoet gekomen worden aan de belangen van de ondernemers in de binnenstad. Zo kon de horeca de uitgebreidere terrasruimte volledig blijven gebruiken. Indirect leverde deze locatie ook inzicht over de geschiktheid van het park als eventuele alternatieve locatie voor de kermis. Daarentegen konden in het park de Wezenlanden niet dezelfde pachtprijzen gehanteerd worden. Hierdoor vielen de pachtopbrengsten en daarmee het uiteindelijke resultaat in 2020 en 2021 lager uit dan eerdere jaren.

Maatschappelijke ontwikkelingen
Naast de coronacrisis zijn er de laatste jaren nog een aantal maatschappelijke ontwikkelen die de kermis en de toekomst ervan beïnvloeden. Zo telt Nederland steeds minder kermisexploitanten. Ook lopen de bezoekersaantallen van de kermis op een landelijk niveau terug[1]. Dit komt mede doordat de wensen van de consument zijn de veranderd. De moderne consument verwacht een ander aanbod op de kermis dan vroeger zo blijkt uit een onderzoek van Dynamic Concepts naar de kermisbeleving van bezoekers[1]. Daarnaast wordt de concurrentie voor de kermis steeds groter. Met een aantal grote pretparken in Nederland zijn er voor de doelgroep die op zoek is naar spannende attracties goede, zo

[1] Kan live-entertainment de kermis nog redden?, Dynamic Concepts – Oktober 2017

niet betere, alternatieven. Maar ook het steeds groter wordende aantal festivals is een bedreiging voor de kermis. Met een groot aanbod aan festivals moet de consument keuzes maken waaraan men zijn vrije tijd en geld besteed. Wanneer de kermis zich niet ontwikkelt zal deze keuze vaker ten nadele van de kermis worden gemaakt.

Ontwikkelingen in Zwolle
Niet alleen landelijk, maar ook in Zwolle zijn er veel ontwikkelingen gaande. Wat zijn deze ontwikkelingen en hoe beïnvloeden ze de kermis?

Economisch perspectief, Cultureel perspectief & Kompas Zwolle
Alleen al in 2021 zijn er drie belangrijke beleidsvisies vastgesteld die richting geven aan de economische en culturele toekomst van Zwolle. Het Economisch Perspectief, het Cultureel Perspectief en het Kompas Zwolle beschrijven ieder welke ambities Zwolle als stad heeft op het gebied van economische en culturele ontwikkeling op de lange termijn. Deze documenten laten zien waar Zwolle zich de komende jaren economisch en cultureel op gaat richten. Zo wordt er specifiek gericht om bepaalde doelgroepen naar de stad toe te trekken of juist in de stad te behouden. Ook wordt er gefocust op specifieke sectoren die interessant zijn voor de stad. Met deze beleidsstukken is dus duidelijk geworden dat Zwolle een bepaalde richting op wil. En bij die richting horen ook bepaalde evenementen. De vraag is of de kermis daar ook onder valt. Dit kan namelijk gevolgen kunnen hebben voor de toekomst en het voortbestaan van de kermis. In eerste instantie sluit de kermis niet volledig aan bij genoemde richting en ambities. De mening is echter dat de kermis een evenement is dat hoort bij een stad als Zwolle. Het is een evenement dat los gezien moet worden van de genoemde ambities in de beleidsdocumenten. Zwolle richt zich namelijk op een divers aanbod aan evenementen in de stad waarbij alle doelgroepen aan bod komen en de kermis hoort daarbij. Historisch gezien hoort de kermis bij Zwolle, maar ook zeker wanneer er gekeken wordt naar de belangstelling voor de kermis. Ondanks de verschillende (maatschappelijke) ontwikkelingen trekt de kermis in Zwolle ieder jaar zo’n 80.000 bezoekers. Er is dus duidelijk voldoende animo voor dit evenement. Ondanks dat de genoemde beleidsstukken van groot belang zijn voor de toekomst van Zwolle, hebben ze weinig invloed op het voortbestaan en de toekomst van de kermis.

Ontwikkelprogramma binnenstad
Ook in de binnenstad zijn er meerdere ontwikkelingen gaande. Deze ontwikkelingen hebben daarmee direct invloed op zomerkermis in Zwolle. Met de eerdere strategische agenda binnenstad en het huidige ontwikkelprogramma binnenstad is er een verschuiving gaande in de binnenstad van Zwolle. Leefbaarheid, ruimte en recreëren worden in de binnenstad belangrijke thema’s. De binnenstad moet een gebied worden waar je graag verblijft. De balans tussen rust en reuring is hierin een belangrijk vraagstuk. Reuring hoort bij de binnenstad en kan er ook niet zonder. Maar te veel reuring is ook niet wenselijk. Aangezien een kermis in de binnenstad veel reuring veroorzaakt over meerdere dagen, is het de vraag of en hoe dit evenement past binnen het ontwikkelprogramma binnenstad.

Ontwikkeling openbare ruimte
Een ander belangrijk onderwerp in dit programma is de inrichting van de openbare ruimte in de binnenstad. De laatste twee jaar is er een verbetering van deze inrichting zichtbaar. Zo zijn onder andere de terrassen ruimer geworden zonder dat er meer tafels bij zijn gekomen. Daarnaast worden er bepaalde delen van de binnenstad tot voetgangersgebied gemaakt waarbij er op verschillende plekken in de binnenstad (gratis) fietsparkeergelegenheden zijn. Ook zijn er plannen voor het autoluw maken van de binnenstad. Deze ontwikkelingen hebben allemaal een positieve invloed op de uitstraling van de binnenstad. De openbare ruimte heeft daarmee meerdere functies gekregen. Het gaat veel meer naar een verblijfsfunctie toe waarbij het meer op beleving van de bezoeker en bewoner gericht is.

Detailhandel
Ook in de detailhandel is er een verschuiving naar beleving zichtbaar. Mede vanwege de coronacrisis is er een grote verschuiving naar online aankopen te zien. Steeds meer consumenten winkelen vanuit huis en laten hun aankopen thuis bezorgen of halen het af in de winkel. Dit zorgt ervoor dat de functie van de detailhandel ook veranderd is. Winkelen in de binnenstad draait steeds meer om de beleving van de consument in plaats van alleen de producten. Door meer een beleving te creëren kun je consumenten vasthouden in de binnenstad. Op die manier kan de detailhandel beter concurreren met online winkelen.

Woonfunctie
De komende jaren gaat het aantal woningen in de binnenstad van Zwolle flink toenemen. Dit zorgt voor meer bewoners in de binnenstad en daarmee automatisch tot een grotere druk op de binnenstad. Leefbaarheid en een goede inrichting van de openbare ruimte worden dan nog belangrijker om voor de grotere groep bewoners een prettig leefklimaat te creëren. De binnenstad heeft met haar karakter een beperkte hoeveelheid beschikbare ruimte. Met het toenemend aantal bewoners in de toekomst en een andere inrichting en gebruik van de openbare ruimte, horeca en detailhandel, is het een belangrijk vraagstuk of de binnenstad nog de juiste locatie is voor de kermis.

Al deze ontwikkelingen in de binnenstad hebben invloed op de toekomst van de kermis. Duidelijk is dat het met deze ontwikkelingen niet makkelijker is geworden om de kermis in de binnenstad plaats te laten vinden. Zoals eerder beschreven is het uitgangspunt dat reuring bij de binnenstad hoort. Ondanks dit uitgangspunt sluit het organiseren van een kermis in de binnenstad niet volledig aan bij de ontwikkelplannen in de binnenstad. Een kermis in de binnenstad zorgt al voor veel druk op de binnenstad voor een periode van meerdere dagen. In combinatie met de beschreven ontwikkelingen zal dit alleen maar leiden tot meer druk op de binnenstad dan nu het geval is. Zeker wanneer de kermis tien dagen duurt exclusief op- en afbouw. En dat terwijl deze ontwikkelplannen juist zijn opgesteld om een goede balans te vinden met betrekking tot de druk op de binnenstad. Wanneer de kermis in de binnenstad plaatsvindt sluit dit dus niet aan bij de ontwikkelplannen en ambities voor de binnenstad. Ook sluit dit niet goed aan bij de andere ontwikkelingen zoals het creëren van meer beleving voor winkelend publiek of goede leefbaarheid voor nieuwe bewoners.

Bijlage 2: Het onderzoek

Aanleiding onderzoek
Alle ontwikkelingen die beschreven zijn in bijlage 1 hebben de vraag wat de toekomstige ontwikkeling van de kermis moet zijn nog meer aangewakkerd. Het is goed mogelijk dat de veranderingen ervoor gezorgd hebben dat het perspectief op de zomerkermis veranderd is bij de verschillende betrokken partijen. Aangezien veel ontwikkelingen de laatste twee jaar hebben plaatsgevonden, is het niet relevant om verder te gaan met de uitkomsten van de inventarisatie van 2019 aangezien dit geen goede basis zou zijn. Daarom is er in 2021 opnieuw onderzoek gedaan naar het vraagstuk over wat de toekomstige ontwikkeling van de kermis moet zijn.

Het onderzoek
Middels een uitgebreide inventarisatie met verschillende betrokken partijen is er informatie opgehaald over onder andere de volgende zaken:

- Hoe kijkt deze partij aan tegen de zomerkermis in Zwolle?
- Is dit beeld de afgelopen twee jaar veranderd en zo ja, waardoor?
- Wat zijn de ervaringen rondom de kermis in 2020 en 2021?
- Wat zou de geschikte toekomstige locatie zijn van de zomerkermis?
- Welke ontwikkelingen ziet deze partij in de afgelopen jaren?
- Wat is de visie van deze partij op de toekomst van de kermis?
- Hoe moet de opzet van de kermis in de toekomst eruit zien en moet deze veranderen?

Hierbij is er met de volgende partijen gesproken:

- Kermisexploitanten
- Horeca & HESZ
- bbZ
- Kermisbonden NKB & Bovak
- ZwolleFonds en CityCentrum
- Wijkpanel binnenstad
- Omwonenden park de Wezenlanden, Parkpaviljoen en Kinderboerderij Weezenlanden
- Veiligheidsdiensten (politie, brandweer, ambulancedienst)

Daarnaast zijn er vanuit de gemeente Zwolle ook veel plannen voor diverse ontwikkelingen die invloed hebben op de toekomst van de kermis. Zo zijn er bijvoorbeeld veel ontwikkelingen gaande in de binnenstad. Daarom zijn er gesprekken gevoerd met interne collega's die betrokken zijn bij deze plannen en ontwikkelingen. In deze gesprekken is vooral gekeken naar de diverse beleidsontwikkelingen van de afgelopen jaren en hoe de kermis nu en in de toekomst aansluit bij dit beleid. Hierbij is er gesproken met:

- Projectleider binnenstad
- Procesmanager ontwikkelprogramma binnenstad
- Wijkmanager binnenstad

Standpunten en visie verschillende partijen
Hieronder is er per partij een korte samenvatting gegeven van hun standpunten en visie op de zomerkermis en de toekomst ervan.

Kermisexploitanten
De kermisexploitanten willen de kermis weer terug naar de binnenstad hebben. Daarbij willen ze dat de kermis weer 10 dagen duurt en 's avonds tot 00.00 uur geopend is. Dus eigenlijk zoals het was in de oude situatie. De exploitanten geven aan dat de huidige opzet, met acht dagen en openingstijden

tot 23.00 uur, ongeveer 30% minder omzet oplevert. Dit komt voornamelijk doordat de kermis twee dagen korter duurt dan eerder. Dat scheelt al 20%. Doordat er ’s avonds de meeste omzet gegenereerd wordt, betekent een vroegere sluitingstijd over acht dagen nog eens 10% minder omzet. Dit zorgt in combinatie met een daling van de pachtprijs van 10% voor minder inkomen voor de exploitanten. Daarnaast is de kermis in park de Wezenlanden minder geschikt voor kinderattracties. Die hebben het erg lastig op de nieuwe locatie. De exploitanten willen wel een randprogrammering met daarin extra activiteiten voor bijvoorbeeld kinderen. Op die manier trek je mensen aan die normaal gesproken niet naar de kermis zouden komen. Wanneer de binnenstad echt uitgesloten is, dan is park de Wezenlanden nog wel een alternatief. Vooral in 2021 was de kermis hier succesvol met zo’n 80.000 bezoekers in acht dagen tijd. Dit is echter geen goede afspiegeling van de werkelijkheid aangezien er geen andere evenementen waren en er dus nauwelijks concurrentie was. Als de kermis definitief naar het park de Wezenlanden gaat, dan moet de kermis minimaal 10 dagen duren en ’s avonds een uur langer open zijn vinden de exploitanten. Op die manier kan het omzetverlies dat de afgelopen jaren zichtbaar was deels teruggedraaid worden. In die situatie moet er ook kritisch naar de pachtprijzen worden gekeken. Anders kunnen de exploitanten er geen goede boterham aan verdienen.

Horeca & HESZ
De horeca ziet de kermis het liefste definitief plaatsvinden in park de Wezenlanden. Voor de meeste horeca zaken in de binnenstad geldt dat er minder klandizie en omzet is in de periode dat de kermis in de binnenstad staat. Tijdens de kermis is er een andere doelgroep in de stad die minder gebruik maakt van de horeca of in ieder geval minder geld uitgeeft. Daarnaast blijven vaste gasten in de periode van de kermis weg omdat ze kermis als storend ervaren tijdens hun middag of avond uit. Dit geldt vooral voor de eetgelegenheden. Daar komt ook nog bij dat de kermis in de binnenstad weer gaat betekenen dat sommige terrassen in moeten krimpen en anderen ingepast moeten worden. In het algemeen profiteert de horeca dus niet van de kermis, al zijn er een aantal uitzonderingen. Maar er zijn zelfs bij horeca gelegenheden die wel profiteren van de kermis maar de kermis toch liever zien vertrekken uit de binnenstad.

De horeca wil de kermis graag onderdeel maken van een feestweek waarbij de kermis in het park de Wezenlanden gehouden wordt en er andere activiteiten in de binnenstad zijn (straattheater, muziek, cultuur, sport, entertainment). Hierbij wordt Boeskool in Oldenzaal als voorbeeld genoemd. Er kan klein begonnen worden door bijvoorbeeld het straatfestival, stadsfestival en de kermis aan elkaar te koppelen. Dit zijn al bestaande evenementen. Wanneer je dit in dezelfde periode organiseert ontstaat er al een soort feestweek Belangrijk hierbij is dat de kermis en de activiteiten in de binnenstad elkaar versterken. De verschillende partijen moeten het samen doen. Een goede verbinding tussen de binnenstad en het park de Wezenlanden is dan van belang. Op die manier gaan mensen heen en weer bewegen. De organisatie van de feestweek komt idealiter in handen van één (professionele) partij, want gedeelde verantwoordelijkheid geeft niet het gewenste resultaat, zo is de ervaring vanuit de horeca. Vanuit de horeca zit er energie op dit idee en zij zien dan ook een aanjagende rol voor zich weggelegd.

bbZ (bewonersvereniging binnenstad Zwolle)
Ook de bbZ ziet de kermis in de toekomst het liefste in het park de Wezenlanden plaatsvinden. Vooral de bewoners die dichtbij het kermisparcours wonen ervaren overlast door de kermis. Dit is niet alleen geluidsoverlast, maar ook bijvoorbeeld opstootjes en vernielingen. Daarbij zorgt een andere doelgroep in de stad ook voor een andere, minder prettige, sfeer in de stad. Maar overlast daar gelaten, past de kermis in het park de Wezenlanden ook beter in de toekomstvisie van Zwolle. Er liggen veel plannen voor de binnenstad waarbij er onder andere veel woningen bij gaan komen. Met het oude karakter, maar ook het smalle en nauwe karakter van de binnenstad vraagt de bbZ zich af of er in de

binnenstad wel plaats blijft voor de zomerkermis. Dit in combinatie met de nieuwe plannen en de steeds groter wordende attracties. In het park is ruimte geen beperkende factor en kunnen exploitanten ook meer grote attracties kwijt. Op die manier kun je een win-win creëren. Ook de bbZ ziet een feestweek met extra activiteiten in de binnenstad wel zitten. Maak het vooral niet te groot en een te vol programma. Want dan creëer je alsnog overlast en problemen in de binnenstad. In het algemeen komt de visie van de bbZ hierin overeen met die van de horeca.

Kermisbonden NKB & BOVAK
Volgens de kermisbonden heeft de kermis in Zwolle de afgelopen jaren flink ingeleverd. In de binnenstad is er minder oppervlakte en ruimte beschikbaar voor de exploitanten in vergelijking met eerder. Dit komt de kwaliteit van de kermis niet ten goede. Als de ruimte voor de kermis in de binnenstad nog minder wordt, dan is dat de doodsteek voor de kermis in Zwolle. Exploitanten zullen dan wegblijven en voor andere kermissen in Nederland kiezen. Wanneer er voldoende ruimte beschikbaar blijft in de binnenstad, dan is dat de meest geschikte locatie voor de kermis vanuit het oogpunt van de exploitanten. In de binnenstad is meer aanloop van publiek dan in het park, je krijgt meer spontane bezoekers. In het park komen alleen de mensen die al specifiek naar de kermis willen. Park de Wezenlanden heeft daarentegen wel veel potentie om een geschikte locatie te worden. Ruimte speelt hier minder een rol waardoor je het mooi groots kunt opzetten met brede looppaden en een looproute. Dat was met de opzet van 2020 en 2021 een positief element. Je kunt hier een opstelling maken die aantrekkelijk is en met een looproute bestaan er ook geen slechte plekken meer zoals deze in de binnenstad wel bestonden. Maar je zult hiervoor wel wat aan de uitstraling moeten doen. Je moet de kermis in het park mooi aankleden met bijvoorbeeld een opvallende toegangspoort, veel kleurgebruik, lage hekken, maar ook tafeltjes of terrasjes bij de foodkramen. Het moet uitstraling hebben. Op die manier heeft de kermis een aantrekkende werking. Een randprogramma is zeker van toegevoegde waarde voor de kermis omdat het kan zorgen dat mensen meer tijd op de kermis doorbrengen. De kermis past goed in het idee van een feestweek. De verbinding tussen de binnenstad en het park is dan wel erg belangrijk.

ZwolleFonds en Citycentrum
De kermis hoort bij Zwolle, dat staat voorop. Binnen de retail zie je een tweedeling m.b.t. de kermis. Maar de groep die vindt dat de kermis in de binnenstad moet blijven wordt steeds kleiner. Net als bij de horeca, zorgt de kermis in de binnenstad ook bij de retail voor minder klandizie en omzet in de kermisperiode. De doelgroep die op de kermis af komt gaat minder snel even winkelen en de klanten die normaal komen winkelen blijven juist even uit het centrum weg. Dit speelt misschien al wel 30 jaar. Daarom vindt de retail het park de Wezenlanden een betere locatie voor de kermis. De vraag is ook of de kermis in de binnenstad nog wel past binnen alle plannen en ontwikkelingen die er gaande zijn in de binnenstad. De openbare ruimte in de binnenstad wordt steeds kleiner waardoor het steeds lastiger wordt om een evenement van het formaat kermis daar in te passen. Met de kermis in het park liggen er nog wel kansen om iets aan de verbinding tussen park en binnenstad te doen. De kermis kan veel meer een element worden dat aansluiting vindt met de binnenstad zonder dat het daar plaatsvindt. Op die manier kun je meer aanloop creëren en krijg je een wisselwerking tussen de binnenstad en de kermis in het park. Daarnaast moet je niet meer alleen denken vanuit de kermis. Je moet bedenken hoe je als verschillende partijen elkaar aanvult en de stad en de evenementen aantrekkelijk kunt maken voor een zo breed mogelijke groep. Het idee van een feestweek zoals dat door de horeca beschreven wordt is dan ook iets waar de retail zich volledig bij aansluit.

Wijkpanel binnenstad
In het wijkpanel binnenstad is er sprake van verschillende meningen ten opzichte van de kermis. De bewoners die aan of dichtbij het parcours wonen ervaren vooral overlast en vinden de kermis geen toegevoegde waarde voor de binnenstad. Zij hebben de verplaatsing naar park de Wezenlanden als

positief ervaren en zien de kermis daarom liever in de toekomst ook in het park plaatsvinden. De bewoners die verder van het kermisparcours af wonen, ervaren een stuk minder overlast van de kermis. Zij zijn er dan ook minder stellig in dat de kermis definitief naar het park verplaatst moet worden. Toch is de algemene tendens wel dat het park de Wezenlanden een geschikte locatie is voor de kermis. Hier heb je bijvoorbeeld ook meer ruimte voor het parkeren van fietsen. De kermis in de binnenstad zorgde altijd voor parkeerproblemen. Over het idee van een feestweek of andere opzet heeft het wijkpanel geen uitgesproken mening. Hier moet wel behoefte aan zijn bij het publiek. Is dat er überhaupt? Mogelijk zorgt dit ook wel weer voor een te grote druk op en rond de binnenstad.

Omwonenden park de Wezenlanden
De omwonenden van park de Wezenlanden hebben de afgelopen twee jaar veel overlast ervaren van de kermis in het park. Er wordt voornamelijk veel geluidsoverlast ervaren. Met name door de zware bassen van de muziek en door het gegil en geschreeuw van bezoekers. En de overlast komt niet alleen vanaf het kermisterrein. Wanneer bezoekers na het kermisbezoek door de wijk verplaatsen om bijvoorbeeld naar de auto te gaan, dan wordt dit geschreeuw ook meegenomen naar buiten het kermisterrein. Als dit meer dan een week duurt, dan heeft dat impact. Dit zorgt er eigenlijk voor dat je mensen belast in hun eigen woonomgeving. Ook de doelgroep wordt niet als een prettige doelgroep ervaren. Deze groep zorgt automatisch voor meer overlast en ongeregeldheden. Ook omdat er minder sociale controle is in het park. Je moet meer inzetten op handhaving en beveiliging, ook buiten het kermisterrein om dit tegen te gaan. Ook het beter op elkaar afstemmen van de muziek met minder zware bassen kan helpen. Het park heeft ook een andere functie gekregen, mede door corona. Het is meer een sport- en recreatiegebied geworden. Daar genieten de bewoners ook van. Maar ze vragen zich hoe de kermis daarin past. Door de kermis wordt die functie in ieder geval een week weggenomen. De omwonenden vinden de kermis nu ook niet duurzaam, terwijl dat juist een belangrijk thema is voor de stad. Op het gebied van de locatie vinden de omwonenden dat eerst de vraag gesteld moet worden of je als gemeente nog wel een kermis in de stad wilt. Qua locatie vinden ze het park ook niet geschikt. Het heeft een andere functie en er is minder sociale controle dan in de binnenstad. Verder buiten de stad is het meer geschikt zoals het Scania terrein of misschien op Hessenpoort. Tegen het idee van een feestweek wordt gematigd positief aangekeken. Je spreekt daarmee een bredere doelgroep. Er was nu een eenzijdige doelgroep op de kermis. Met zo'n evenement worden de activiteiten wel mooi geclusterd. Het is wel van belang dat het op verschillende plekken plaatsvindt. De verbinding met de binnenstad is daarbij ook van belang voor een goede koppeling. Tijdens het Bevrijdingsfestival is dat er ook.

Parkpaviljoen en kinderboerderij Park de Wezenlanden
Zowel het Parkpaviljoen als de kinderboerderij in het park de Wezenlanden hebben de afgelopen twee jaar geen extra overlast ervaren door de kermis. Er is door de kermis niet meer overlast dan anders in het park. Het Parkpaviljoen had in 2021 positieve ervaringen met de kermis vanwege meer klandizie en omzet door de kermis. Zij zouden het leuk vinden als de kermis in het park kon blijven. Waar in 2020 het Parkpaviljoen nog wel hinder ondervond van het geluid van de kermis, was dit in 2021 al een stuk beter. De kinderboerderij ervaart weinig overlast van het geluid. De dieren daar zijn wel wat gewend met de festivals die vaker in het park plaatsvinden. Bezoekers van de kermis parkeren hun auto vaak naast de kinderboerderij en lopen dan naar de kermis. Vaak zijn dit gezinnen met kinderen die na het bezoek aan de kermis nog even bij de dieren kijken en een ijsje halen in de boerderijwinkel. Dus ook voor de kinderboerderij heeft de kermis nog een toegevoegde waarde. Maar er zijn natuurlijk wel incidenten in het park vinden zowel het Parkpaviljoen als de kinderboerderij. Waar de kinderboerderij aangeeft dan er goede sociale controle is door verschillende partijen, vind het Parkpaviljoen dat politie inzet voor een betere controle en handhaving nog wel een verbeterpunt is. De overlast van afval in het park tijdens de kermis wordt ook door beide partijen aangegeven. Er lag in het park veel gebroken glas en verpakkingen van artikelen die gewonnen konden worden op de

kermis. Dit zou qua schoonmaak op en buiten het kermis terrein verbeterd kunnen worden. Ook meer oplossingen voor het parkeren van auto's behoort tot de verbeterpunten. Mensen parkeren nu in de wijk, maar soms ook in de berm van de Wethouder Alferinkweg en het grote pad door het park. Dat is niet wenselijk omdat leveranciers van het Parkpaviljoen daar bijvoorbeeld problemen door ondervinden. Een feestweek is volgens het Parkpaviljoen niet nodig. Als de kermis uit de binnenstad vertrekt, brengt dit al veel voordelen met zich mee voor de partijen in de binnenstad.

Veiligheidsdiensten (politie, brandweer en ambulancedienst)
Wanneer de locaties binnenstad en park de Wezenlanden met elkaar vergeleken worden, dan concludeert de politie dat er meer/grotere risico's zijn in de binnenstad in vergelijking met het park. Dit heeft alles te maken met de beperkte ruimte in de binnenstad en de samenloop met o.a. de horeca en het Straatfestival. Dit zorgt ervoor dat er in de binnenstad grotere risico's zijn m.b.t. crowdmanagement, openbare orde verstoringen (vechtpartijen door alcohol/drugs) en de bereikbaarheid van hulpdiensten tijdens een calamiteit. Om deze reden verkiest de politie het park de Wezenlanden boven de binnenstad als geschikte locatie voor de kermis. Daarbij moet echter wel de kanttekening geplaatst worden dat het lastig is om een 'eerlijke' vergelijking te maken tussen beide locaties, omdat de kermis heeft plaatsgevonden in een periode waarin er weinig alternatieven waren voor bijvoorbeeld de jeugd in Zwolle (sluiting horeca i.v.m. corona). Ook dit kan een oorzaak zijn voor een toename in het aantal opstootjes op het kermisterrein. Duidelijk is wel dat in het park de Wezenlanden de politie meer inzet moet leveren dan in de binnenstad.

Brandweer IJsselland geeft aan zeer goede ervaringen te hebben met de twee edities van de kermis in park de Wezenlanden. Er hebben zich geen incidenten voorgedaan waarvoor de brandweer is gealarmeerd en door de ruime opzet in het park zijn de aanrijroutes ook erg goed. De beperkte ruimte, historische bebouwing en de zeer krappe aanrijroutes in combinatie met de zomerkermis maakt de binnenstad al jaren niet meer een geschikte locatie volgens de brandweer. De operationele slagkracht ten tijde van een incident zouden door deze zaken in het gedrang komen. De bereikbaarheid van park de Wezenlanden t.o.v. de binnenstad in het geval van een incident wordt als een van de belangrijkste voordelen genoemd. Ook de bestrijdbaarheid van een brand in de binnenstad vormt altijd een uitdaging. Door de ruimere opzet en de beschikbare ruimte in het park is een brand hier in theorie beter te bestrijden. Als aandachtspunt voor de toekomst wordt het gebruik van mobiele accu's nog genoemd. Hoewel deze accu's vanuit duurzaamheidsoogpunt een absolute verbetering zijn, kan een brand van een mobiele accu grote gevolgen met zich meebrengen. Dit risico, al is het erg klein, verdient volgens de brandweer mede in combinatie met een evenement waar grote publieksaantallen op af komen zeker aandacht.

Door de ambulancedienst IJsselland worden vergelijkbare argumenten aangevoerd om de voorkeur voor het park de Wezenlanden als locatie voor de kermis uit te spreken. Op het gebied van veiligheid is dit volgens de ambulancedienst de beste locatie. Doordat er meer ruimte is, zit je elkaar minder in de weg. Door de ruimere opzet van de kermis in het park kunnen ambulances en andere hulpdiensten gemakkelijker aan rijden. Dit wordt als prettig ervaren. In het kader van veiligheid wordt door de drie verschillende hulpdiensten unaniem het park de Wezenlanden als betere locatie voor de zomerkermis gezien vergeleken met de binnenstad.

Conclusie n.a.v. inventarisatie
De opbrengsten uit de verschillende inventarisatiegesprekken maken duidelijk dat de neuzen van de partijen niet allemaal dezelfde kant op staan. De conclusie uit de eerdere inventarisatie van 2014 was dat de ingeslagen weg gecontinueerd moest worden. In 2019 ontstond er al een kritischer geluid vanuit partijen in de binnenstad met betrekking tot de organisatie van de kermis in de binnenstad. Maar de huidige inventarisatie toont aan dat de visies en ideeën van de diverse partijen verder uit

elkaar zijn komen te liggen. De partijen uit de binnenstad (horeca, HESZ, retail en bbZ) hebben allen een eensgezinde mening over de toekomst van de kermis. Zij zien de kermis in de toekomst het liefst niet meer in de binnenstad plaatsvinden. Wel zien ze de kermis graag onderdeel worden van een groter evenement zoals een feestweek waarbij de kermis bijvoorbeeld in het park de Wezenlanden georganiseerd wordt. De invulling van een feestweek of iets soortgelijks verschilt echter nog tussen deze partijen. De kermisexploitanten keren juist liever terug naar de binnenstad met hun kermis aangezien de kermis in het park de Wezenlanden hun minder omzet oplevert. Dit wordt ondersteund door de kermisbonden die ook aangeven dat de binnenstad de voorkeurslocatie is. Echter geven de kermisbonden wel aan dat het park de Wezenlanden wel degelijk een geschikte locatie kan zijn wanneer er aan verschillende zaken aandacht wordt besteed. De omwonenden zien een toekomstige kermis op deze locatie niet zitten aangezien zij veel overlast ervaren van het evenement. Ook sluit het volgens hen niet aan bij de functie van het park en bijvoorbeeld het duurzaamheidsaspect. De ondernemers in het park (Parkpaviljoen en de kinderboerderij) kijken daar anders tegenaan. Zij ervaren geen extra overlast door de kermis en het publiek en het Parkpaviljoen ziet de kermis zelfs graag terugkeren in het park de Wezenlanden.

Het is dus duidelijk dat er in de afgelopen twee jaar een flink aantal zaken veranderd zijn wat tot deze diverse perspectieven heeft geleid. De belangenpartijen kijken nu duidelijk op een minder eenduidige manier tegen de kermis en de toekomst ervan aan dan een aantal jaar geleden. Dit vermoeden bestond voorafgaand aan het onderzoek al, maar is nu ook daadwerkelijk bevestigd.

De uiteenlopende standpunten en visies op de toekomst maken de discussie rondom de toekomst van de zomerkermis niet gemakkelijker. Duidelijk is dat er niet een oplossing mogelijk is die voor alle partijen voordelig uitpakt. Er zullen dus bewuste keuzes gemaakt moeten worden met betrekking tot de toekomst van zomerkermis. De diversiteit aan standpunten maakt het ook lastig om één oplossing te presenteren die het meest geschikte toekomstscenario voor de kermis schetst. Hier zal eerst een zorgvuldige afweging aan vooraf moeten gaan. Om deze afweging beter kunnen maken zullen er verderop in dit rapport drie verschillende scenario’s en twee suggesties voor de toekomst beschreven worden met betrekking tot de toekomst van de kermis. In deze scenario’s zullen ook de aandachtspunten, voor- en nadelen en de financiële gevolgen aan bod komen. Voordat deze scenario’s beschreven worden, is het van belang om eerst specifieker naar de geschikte locaties, de financiële resultaten en de doelgroep van de kermis te kijken.

Bijlage 3: Onderzochte locaties & financiën

Geschikte locaties – binnenstad vs park de Wezenlanden
Voordat de verschillende toekomstscenario's beschreven worden is het van belang om de geschikte locaties voor de kermis in Zwolle in meer detail te behandelen. Op deze manier ontstaat er een completer beeld en verduidelijkt het de toekomstscenario's en met name de voor- en nadelen per scenario. Aan de hand van een aantal thema's zullen eerst de binnenstad en het park de Wezenlanden met elkaar vergeleken worden.

Evenemententerrein
Tot 2020 was de binnenstad ieder jaar het decor van de kermis. Diverse attracties en kramen stonden in deze opzet uitgestald op het Grote Kerkplein, de Melkmarkt, het Rodetorenplein, de Grote Markt en in de Luttekestraat. Dit zijn allemaal evenementenlocaties waar grootschalige evenementen plaats mogen vinden en vormen daarmee een geschikte locatie voor de kermis. Hetzelfde geldt voor het park de Wezenlanden dat ook evenemententerrein is. Een kermis van tien dagen is op basis van de beleidsregel Evenementen in de open lucht ook in het park mogelijk, net als eerder in de binnenstad.

Duurzaamheid
Afgelopen jaren is volop ingezet om alle evenementen in de binnenstad van Zwolle zoveel mogelijk te verduurzamen. Onder meer wordt gewerkt aan het realiseren van groene stroom in de binnenstad via aansluitpunten op het Grote Kerkplein en op het Rodetorenplein. Ook de kermis werd in de binnenstad voorzien van groene stroom. Deze verduurzaming willen we nu ook gaan doorvoeren voor alle evenementen in Park de Wezenlanden. Momenteel onderzoeken we de mogelijkheden hiervoor en worden hier gesprekken over gevoerd met diverse partijen, waaronder de provincie.
In park de Wezenlanden kan een stroomaansluiting aangelegd worden die geschikt is om mobiele accu's op aan te sluiten. Een dergelijke aanleg gaat echter gepaard met zeer grote investering. Schatting is dat het aanleggen van een geschikte aansluiting tussen de € 350.000 en €400.000 gaat kosten.

Invloed op de omgeving
De verschillende pleinen/straten die het decor zijn van de kermis in de binnenstad, zijn de rest van het jaar de plekken waar de terrassen van de horeca uitgestald staan. In Zwolle is de afspraak gemaakt dat de terrassen van de horeca gedurende de kermis worden ingetrokken maar tegelijkertijd wordt er zoveel mogelijk gekeken waar en hoe de horeca de terrassen wel kan uitzetten. Dit werkte in praktijk goed en zorgde voor een gezellig beeld waarbij kermisattracties en terrassen door elkaar heen stonden. Ondanks deze opzet wordt er door de horeca aangegeven dat er sprake is van omzetverlies ten tijde van de kermis. Hetzelfde geldt voor de retail. Uit het perspectief van de horeca en de retail is de binnenstad dus niet een geschikte locatie van de kermis. Daarnaast zorgt het historische en nauwe karakter van de binnenstad ervoor dat het geluid van het kermis meer blijft hangen. Doordat de kermisattracties dicht tegen de gebouwen aanstaan, kan het geluid nauwelijks weg. Dit zorgt voor veel geluidsoverlast in de binnenstad, met name voor bewoners die aan het kermisterrein wonen.
Vanwege de meer beschikbare ruimte en de ruimere opzet heeft de kermis in het park de Wezenlanden minder invloed op de omgeving. Horeca en retail ondervinden in het park nauwelijks negatieve gevolgen van de kermis. Zoals eerder beschreven zijn de ervaringen van het Parkpaviljoen met de kermis positief en hoeft hun terras hier niet te wijken voor de kermis. Ook de kinderboerderij ervaart geen extra overlast. Daarnaast staan de kermisattracties in het park een stuk verder van woningen af dan in de binnenstad. Hierdoor kan het geluid gemakkelijker weg en is het afgezwakt op het moment dat het de eerste woningen bereikt. Dit zou in theorie voor minder geluidsoverlast voor omwonenden moeten zorgen. Zeker wanneer de muziek naar binnen toe op het kermisterrein gericht

is. Ondanks dat zijn er nog wel verschillende omwonenden van het park de Wezenlanden die overlast ervaren van de kermis.

Bezoekers
De kermis in de binnenstad bereikte altijd een brede doelgroep. Sommige bezoekers kwamen specifiek voor de kermis naar de binnenstad, maar er was ook een groep spontane bezoekers die bijvoorbeeld in de binnenstad was om te winkelen en daarna nog een bezoek bracht aan de kermis. Hetzelfde gold voor ouders met kinderen. Dit maakte de kermis in de binnenstad aantrekkelijker en rendabeler voor kinderattracties. Daarnaast vond op de tweede vrijdag van de kermis altijd het Straatfestival plaats in de binnenstad. Dit evenement heeft altijd een grote aantrekkingskracht en is daarmee een goede aanvulling op de kermis in de binnenstad.
De edities van 2020 en 2021 hebben aangetoond dat er in het park de Wezenlanden een grotere groep bezoekers is die specifiek voor de kermis komt. De groep spontane bezoekers is hier een stuk kleiner. Dit is ook niet verwonderlijk omdat het park een compleet andere functie heeft dan de binnenstad. Daarbij viel ook op dat er minder ouders met kinderen naar de kermis in het park kwamen. Exploitanten van kinderattracties geven aan dat het park de Wezenlanden voor hen geen rendabele locatie is. Wanneer deze exploitanten wegblijven en er weinig tot geen kinderattracties op de kermis staan, kan het gevolg zijn dat de Zwolse kermis veel minder een familiekermis wordt. Daardoor ontstaat er ook weer een andere sfeer op de kermis. Tijdens de uren dat er veel families op de kermis waren, waren er in het verleden nauwelijks incidenten. Het totaal aantal bezoekers van de kermis in het park was in 2021 vergelijkbaar met dat van eerdere edities in de binnenstad. En dat terwijl het Straatfestival in 2021 geen doorgang kon vinden. Hierbij moet wel de belangrijke kanttekening geplaatst worden dat er geen eerlijke vergelijking mogelijk is tussen de edities in het park en in de binnenstad. Dit gezien de geldende coronamaatregelen, de beperkte mogelijkheden aan vrijetijdsbesteding en bijvoorbeeld de beperkte openingstijden van de horeca. De vraag is hoe de bezoekersaantallen zich tot elkaar verhouden zonder beperkende omstandigheden.

Opzet en parcours
In de binnenstad is er een beperkte hoeveelheid beschikbare ruimte. De vormgeving van de beschikbare pleinen en straten zorgt ervoor dat er maar weinig variatie mogelijk is in de opzet van het kermisparcours. Dit heeft tot gevolg dat de opzet en het parcours van de kermis in de binnenstad ieder jaar zo goed als gelijk is. Een ander parcours is simpelweg lastig te implementeren vanwege de beperkte ruimte. Dit maakt de kermis enigszins voorspelbaar voor de bezoeker en daarmee niet vernieuwend. Positieve keerzijde van het nauwe karakter van de binnenstad is wel dat er een gezellige en knusse sfeer ontstaat met de kermis in de binnenstad. Ten tweede is een goede routing over het kermisterrein door de indeling van de binnenstad lastiger. Doordat er geen specifieke looproute is, ontstaan er gunstige en minder gunstige plekken voor exploitanten in het kermisparcours. Deze ongunstige plekken maken de kermis minder aantrekkelijk voor exploitanten. Zo zijn er in het verleden zelfs exploitanten geweest die niet naar de kermis in Zwolle kwamen omdat bepaalde locaties op het kermisterrein voor hen niet rendabel waren. Dit was bijvoorbeeld het geval in de Luttekestraat en het Grote Kerkplein.
In het park de Wezenlanden is geen gebrek aan ruimte en kan de kermis ruim opgezet worden. Het parcours kan makkelijk veranderd worden en zelfs uitbreiding met extra attracties kan gemakkelijk ingepast worden op deze locatie. In 2020 en 2021 is vanwege de geldende coronamaatregelen ervoor gekozen om hekken om het kermisterrein heen te plaatsen. Op die manier ontstond er dus een omheind kermisterrein. Daarbij werd er gebruik gemaakt van één in- en uitgang van het kermisterrein. Daarmee konden de hoeveelheid bezoekers beter gecontroleerd worden en bepaald worden wanneer het maximaal aantal bezoekers bereikt was. Vanwege het verplichte eenrichtingsverkeer ontstond er een looproute over het kermisterrein waarbij de bezoeker een ronde over het volledige kermisterrein kon lopen. Ondanks dat deze opzet noodgedwongen was vanwege de coronamaatregelen, is dit

samen met de ruime opzet en de looppaden als heel prettig ervaren door de exploitanten. Bezoekersstromen zijn makkelijker te controleren en bezoekers kunnen gemakkelijk een rondje lopen over het terrein en passeren op die manier alle attracties. Daardoor zijn er geen ongunstige plekken voor exploitanten meer. Dit maakt de kermis weer aantrekkelijker voor exploitanten. Toch zijn er ook negatieve geluiden over de ruime opzet in het park. Zo zou het geen sfeer en gezelligheid uitstralen en zouden de hoge hekken het een afgesloten geheel maken. Mocht de kermis in de toekomst definitief verhuizen naar het park de Wezenlanden, dan is het voornemen van de kermisorganisatie om de omheining rondom het kermisterrein weg te halen. Daarmee wordt het terrein van meerdere kanten toegankelijk voor bezoekers. Dit kan alleen wanneer de eventueel geldende coronamaatregelen dat toelaten.

Bereikbaarheid & parkeren
Qua bereikbaarheid is de binnenstad natuurlijk een zeer geschikte locatie voor de kermis. Vanwege de centrale ligging is het voor een grote groep mensen gemakkelijk te bereiken. Zowel te voet, met de fiets of met de auto. Zelfs bezoekers die van buiten Zwolle met de trein komen kunnen de binnenstad gemakkelijk lopend vanaf het station bereiken. Met verschillende parkeergarages en -terreinen rondom de binnenstad is er voldoende parkeergelegenheid voor auto's. Ook bezoekers die met de fiets komen kunnen in de binnenstad gebruik maken van de diverse fietsenstallingen. De beperkte ruimte en het smalle karakter van de binnenstad zorgen er echter wel voor dat verkeerd geparkeerde fietsen sneller problemen veroorzaken. Deze staan eerder in de weg of veroorzaken blokkades. De bezetting van het kermisterrein ten tijde van de kermis maakt het voor leveranciers, koeriersdiensten en bijvoorbeeld de ROVA lastiger om op bepaalde plekken in dit gebied te komen.
Het park de Wezenlanden grenst praktisch gezien aan de binnenstad waarmee het nog steeds centraal in de stad ligt. Daardoor is allereerst gemakkelijk de connectie met de binnenstad te maken. Dit maakt combinatiebezoek tussen de kermis en de binnenstad mogelijk, wat voor ondernemers in de binnenstad gunstig kan zijn. Verder ligt het naast de woonwijk Assendorp en tussen twee uitvalswegen (Luttenbergstraat, Wethouder Alferinkweg) in. Dit maakt ook deze locatie goed bereikbaar voor zowel voetgangers, fietsers als automobilisten. Gezien de ruimte in en rondom het park is parkeren voor fietsen hier geen enkel probleem. Zowel aan de kant van de Wethouder Alferinkweg als aan de kant van het provinciehuis is er voldoende ruimte om een groot aantal fietsen te kunnen parkeren. Het voornaamste probleem zit in de parkeergelegenheden voor auto's rondom het park. In de directe omgeving van het park zijn weinig parkeergarages of -terreinen te vinden. De dichtstbijzijnde faciliteiten zijn aan de Turfmarkt en de Burgemeester van Roijensingel. Ook is het parkeerterreinen bij het provinciehuis en overdag al gevuld door eigen personeel of bezoekers. 's Avonds kan deze parkeerplaats wel gebruikt worden. De parkeerplaats van Hogeschool KPZ mag op dit moment sowieso niet gebruikt worden door bezoekers van de kermis. De edities van de kermis in 2020 en 2021 hebben ook aangetoond dat er een duidelijk tekort is aan parkeermogelijkheden voor auto's rondom het park. Zo stonden er regelmatig auto's foutief geparkeerd in de berm bij de Wethouder Alferinkweg of zelfs op het brede pad dat door het park loopt. Ook parkeerden veel bezoekers hun auto in de wijk Assendorp wat bij bewoners weer voor meer overlast zorgde.

Veiligheid
Als laatste zorgt de beperkte ruimte in de binnenstad ervoor dat de bereikbaarheid voor hulpdiensten lastiger is en meer risico's met zich meebrengt in het geval van een calamiteit. De drukte in de binnenstad in combinatie met de beperkte ruimte zorgt ervoor dat een incident moeilijker te bestrijden is tijdens de kermis in de binnenstad. In het geval van brand in de binnenstad wordt er juist groot uitgerukt vanwege het historische karakter en de dichte bebouwing. Ook zorgt deze combinatie voor meer risico's op het gebied van crowdmanagement, openbare orde en verstoringen. Al deze zaken hebben een negatieve invloed op de veiligheid rondom de kermis. Niet alleen tijdens de kermis, maar ook voorafgaand aan de kermis zijn er veiligheidsrisico's in de binnenstad. In het verleden is gebleken

dat de opbouw van de kermisattracties in de binnenstad niet altijd veilig verliep. De beperkte ruimte in de binnenstad in combinatie met de aanwezige mensen zorgde ervoor dat de veiligheid soms in het geding was in de opbouwfase. Om een veilige opbouw te garanderen zou tijdens de opbouw eigenlijk een deel van de binnenstad afgesloten moeten worden. Dit is echter niet wenselijk. Een volledig veilige opbouw van de kermis in de binnenstad is dus lastig te realiseren. Een voordeel aan de binnenstad is wel dat er in de binnenstad meer sociale controle aanwezig is vanwege de grote diversiteit aan aanwezige mensen tijdens de kermis. Dit zou de veiligheid juist weer ten goede komen. Zoals eerder beschreven is er in en rondom het park de Wezenlanden voldoende beschikbare ruimte. Dit zorgt voor betere bereikbaarheid en aanrijroutes voor hulpdiensten. Deze ruimte zorgt er ook voor dat een incident makkelijker te bestrijden is. Op meerdere vlakken brengt deze locatie minder risico's met zich mee. Het is niet voor niets dat de hulpdiensten de voorkeur geven aan het park als locatie voor de kermis. Hierbij moet wel gezegd worden dat er door de omstandigheden nog geen goede vergelijking tussen beide locaties mogelijk is. Sociale controle is in en rondom het park minder aanwezig dan in de binnenstad aldus omwonenden en ondernemers in het park. Dit heeft een negatieve invloed op de veiligheid. De politie bevestigt dit ook en geeft aan meer inzet te moeten leveren in het park ten opzichte van de binnenstad. Als de kermis in het park de Wezenlanden plaatsvindt, is er dus wel meer inzet van de politie nodig.

Alternatieve locaties

In het vorige hoofdstuk is de focus gelegd op de binnenstad en het park de Wezenlanden als geschikte locaties voor de kermis. Dit zijn op dit moment de twee bestaande locaties van de zomerkermis in Zwolle. Maar zijn er naast deze twee locaties nog andere locaties in Zwolle die geschikt zouden zijn om de kermis te huisvesten? Ook hier is in het verleden al naar gekeken. Als alternatieve locaties komen eigenlijk twee opties naar voren. Dit zijn: Het evenemententerrein aan de Grote Voort en het evenemententerrein Hessenpoort. Maar zijn deze locaties eigenlijk wel geschikt in vergelijking met de binnenstad en het park de Wezenlanden?

Evenemententerrein aan de Grote Voort

Het evenemententerrein aan de Grote Voort (naast het Scania terrein) wordt ontwikkeld voor het parkeren van vrachtwagens voor de bedrijven op Voorsterpoort. Afgesproken is dat het terrein drie keer per jaar gebruikt kan worden voor grootschalige evenementen, in goed en nauw overleg met de bedrijven op Voorsterpoort. Op meerdere fronten is dit een geschikte locatie voor de kermis. Het is een evenemententerrein waar in de direct omgeving geen woningen aanwezig zijn. Op deze locatie zal dus weinig sprake zijn van (geluidsoverlast). Wel zit er een aantal bedrijven in de directe omgeving die wel overlast kunnen ervaren van een meerdaags evenement. Op dit terrein is ruimte geen beperkende factor. Daardoor kan de kermis hier ruim opgezet worden en eventueel uitbreiden. Ook is een goede routing en looproute over het kermisterrein mogelijk, wat positief werkt voor kermisexploitanten. Deze ruimte kan ook positief werken in het kader van de veiligheid omdat de bereikbaarheid en aanrijroutes voor hulpdiensten goed zijn. De beschikbare ruimte werkt ook positief bij de bestrijding van een incident. Wel ligt het terrein naast de snelweg A28, wat in het geval van een grootschalig incident nog wel een risico kan zijn.

Op andere fronten is dit terrein echter minder geschikt voor de organisatie van de kermis. Zo is het net als in het park de Wezenlanden niet mogelijk om op dit terrein met mobiele accu's te werken omdat de juiste aansluiting daarvoor niet aanwezig is. Daardoor zijn er voor de stroomvoorziening aggregaten nodig wat een duurzame organisatie van de kermis op deze locatie niet mogelijk maakt. Daarnaast is deze locatie minder centraal gelegen in de stad. Ondanks dat deze locatie goed bereikbaar is met de auto en er voldoende parkeergelegenheden zijn, is de bereikbaarheid per fiets of lopend duidelijk minder dan het park de Wezenlanden of de binnenstad. Ook ligt de locatie op een dusdanige afstand van het station dat bezoekers die met de trein komen niet gemakkelijk naar het terrein kunnen komen.

Deze afstand en slechtere bereikbaarheid zal ervoor zorgen dat de drempel om de kermis te bezoeken hoger wordt. Dit zal negatieve gevolgen hebben voor het aantal bezoekers van de kermis. Spontaan bezoek aan de kermis valt op deze locatie waarschijnlijk helemaal weg. Deze locatie zal in ieder geval niet rendabel zijn voor kinderattracties. De kermis zal op deze locatie alleen nog een specifieke doelgroep aanspreken, namelijk de fervente kermisbezoekers. Daarmee zal de kermis ook niet meer aansluiten bij het evenementenbeleid waarin juist gericht wordt op het aanspreken van een brede doelgroep. Minder bezoekers maakt de Zwolse kermis ook onaantrekkelijk voor exploitanten en daarmee kwetsbaar. De afstand tot de binnenstad maakt het überhaupt onmogelijk om een connectie te maken met de binnenstad. De kermis zal daarmee een volledig losstaand evenement worden op deze locatie. Het is aannemelijk dat een toekomstige kermis op deze locatie alleen maar verzwakt in plaats van versterkt.

Evenemententerrein Hessenpoort
Veel van de hierboven beschreven voor- en nadelen van het evenemententerrein aan de Grote Voort gelden ook voor het evenemententerrein op bedrijventerrein Hessenpoort. Daarbij komt dat de ondergrond van dit terrein niet echt geschikt is voor attracties. Ook wordt het terrein op dit moment tijdelijk verpacht. Er is echter nog een belangrijk verschil wat deze locatie nog minder geschikt maakt als toekomstige locatie van de kermis in Zwolle. Dit terrein ligt namelijk nog verder uit de stad dan het terrein aan de Grote Voort. Om precies te zijn is de afstand van deze locatie tot het centraal station een kleine tien kilometer. Doordat deze locatie ook niet in de buurt ligt van een woonwijk is de bereikbaarheid van deze locatie slecht. Fietsend of lopend is deze wel te bereiken alleen is de drempel voor een bezoek wel erg hoog. Dit heeft hoogstwaarschijnlijk tot gevolg dat er nog minder bezoekers naar de kermis zullen komen. Hierdoor zal de kermis niet of nauwelijks rendabel zijn voor exploitanten waardoor zij de voorkeur zullen geven aan andere kermissen in het land waar zij meer omzet kunnen genereren.

Financiën
Iedere locatie brengt een ander financieel plaatje met zich mee vanwege verschillen in kosten en opbrengsten per locatie. Met de verplaatsing van de kermis naar het park de Wezenlanden zijn de financiële resultaten van de kermis in het park nu inzichtelijk geworden. Dit maakt het mogelijk de financiële vergelijking te maken tussen de kermis in de binnenstad en die in het park de Wezenlanden. Hierdoor wordt inzichtelijk welke locatie financieel gezien het meest aantrekkelijk is en wat de gevolgen zijn van een mogelijke verplaatsing van de kermis naar een andere locatie. In de tabel hieronder zijn de globale financiële resultaten weergegeven van de kermissen van de afgelopen vijf jaar. Hierin is het jaar 2020 niet meegenomen. Dit was het eerste jaar dat de kermis binnen de geldende coronamaatregelen in het park de Wezenlanden werd georganiseerd. Vanwege deze omstandigheden is de verantwoordelijkheid voor de voorbereiding en het verloop van de kermis eenmalig neergelegd bij de kermisexploitanten. Hierdoor zijn de kosten en opbrengsten voor de gemeente in dit jaar niet te vergelijken met de andere jaren.

Jaartal	Pachtopbrengsten	Kosten	Afdracht evenementenbudget	Winst/verlies	Aantal attracties
2016	€ 132.581	€ 65.508	€ 75.000	- € 7.927	43
2017	€ 121.397	€ 54.449	€ 65.000	+ € 1.948	40
2018	€ 111.756	€ 89.232	€ 50.000	- € 27.476	37
2019	€ 117.046	€ 78.798	€ 48.495	- € 10.248	42
2021	€ 94.353	€ 125.075	€ 0,00	- € 17.099	50

Tabel 2: financiële resultaten kermis 2016 t/m 2021 (2020 niet meegenomen)

2021 t.o.v. andere jaren
Wat gelijk opvalt is dat de pachtopbrengsten in 2020 een stuk lager zijn uitgevallen dan in de jaren daarvoor. Dit heeft twee redenen. Allereerst is er in 2021 10% van de geldende pachtprijzen uit 2019 afgehaald. Dit is gedaan om de kermisexploitanten tegemoet te komen. Doordat de kermis twee dagen korter duurde en op een andere locatie was dan in 2019 konden de exploitanten minder omzet genereren. Om die reden zijn de pachtprijzen naar beneden bijgesteld. Daarnaast zijn er vooral met de exploitanten van kinderattracties maatwerkafspraken gemaakt omdat park de Wezenlanden een minder gunstige locatie is voor deze groep. Dat heeft tot gevolg dat er soms maar 25% van de pachtsom overblijft. Beide oorzaken hebben geresulteerd in lagere pachtopbrengsten in 2021.

Daarnaast is het duidelijk dat de kosten in 2021 significant hoger zijn dan in de jaren ervoor. Ten opzichte van 2019 zijn de kosten met ruim € 46.000,- gestegen, een toename van 58,7%. Deze kostenstijging is afkomstig uit een aantal zaken welke voornamelijk met de verhuizing van de kermis naar park de Wezenlanden te maken hebben.

- In het park de Wezenlanden moet het kermisterrein omheind worden met hekken. Daarnaast worden er rijplaten op het terrein neergelegd ter bescherming van het gras. Totale kosten: € 15.000,-
- De inzet van zes beveiligers op het kermisterrein voor de gehele duur van acht dagen. Totale kosten: € 16.000,-
- De huur van toiletunits en de schoonmaak ervan. Totale kosten: € 2.000,-
- De kosten van activiteiten van de ROVA (containers, het legen van containers, inzet servicemedewerkers) zijn vanaf 2021 meegenomen in de kostenposten. Totale kosten € 3.500,-
- Verder zijn er nog een aantal kosten fors gestegen zoals de stroomvoorziening van het kermisdorp bij de IJsselhallen. Dit is de plek waar de kermisexploitanten overnachten gedurende de kermis in Zwolle.

Normaal gesproken wordt er circa € 10.000,- uitgegeven aan een omlijstend programma van de kermis. Om geen oploop te creëren in tijden van corona is er in 2021 geen omlijstend programma georganiseerd, terwijl wel de inkomsten van 2019 (exploitanten met meerjarencontracten betalen €500,- extra voor PR en omlijstend programma) zijn ingezet voor de organisatie van de kermis. Met een omlijstend programma waren de kosten in 2021 nog hoger uitgevallen. Door deze hoge kosten in 2021, is het voor het eerst sinds 2016 dat er geen afdracht aan het evenementenbudget heeft plaatsgevonden. Ondanks dat deze afdracht de voorgaande jaren wel terug liep werd t/m 2019 ieder jaar nog wel een substantieel bedrag afgedragen. Inmiddels is in de gemeentelijke begroting budget vrijgemaakt om het evenementenbudget mee te financieren. Op die manier heeft geen afdracht of een lagere afdracht niet direct gevolgen voor de subsidiëring van andere evenementen in de stad.

2016 t/m 2019
In de jaren 2016 t/m 2019 is ook een bepaalde trend te zien. Duidelijk is dat in de loop van de jaren de opbrengsten terugliepen terwijl de kosten juist stegen (m.u.v. 2017). Door deze ontwikkeling liep de afdracht voor het evenementenbudget ieder jaar ook terug. De daling in de pachtopbrengsten is te verklaren door de variatie per jaar in de hoeveelheid attracties en de soort attracties. De pachtsom verschilt namelijk per attractie. Aan de gestegen kosten liggen een aantal andere oorzaken ten grondslag.

- In 2016, 2017 en 2018 zijn alleen de loonkosten van de project assistent meegenomen in de kosten. In 2019 is de totale loonsom (project assistent, projectleider en coördinator uitvoering) in de afrekening meegenomen. Totale extra kosten € 22.950,- t.o.v. 2018

- In 2018 is er een nieuw en verbeterd veiligheidsplan gerealiseerd wat hoge kosten met zich meegebracht heeft
- In 2019 zijn de aggregaten vervangen voor duurzame mobiele accu's. Totale extra kosten € 8.000,-
- In 2019 is door een strakke regie op de uitvraag/offertes op diverse vlakken bezuinigd waardoor de totale kosten beperkt zijn gebleven en lager uitvielen dan in 2018.

Toekomst
Inmiddels is bekend dat in 2022 de kermis ook in het park de Wezenlanden plaats gaat vinden. Het is duidelijk dat deze locatie hogere organisatiekosten met zich meebrengt in vergelijking met de binnenstad. De verwachting is ook dat de kosten voor de kermis van 2022 nog verder gaan stijgen. Zo is het plan om in 2022 kunststof rijplaten te gebruiken i.p.v. metalen rijplaten. Dit zal tot minimaal €10.000 extra kosten leiden. De kermisperiode wordt verlengd van acht naar tien dagen waardoor de kosten voor beveiliging ook hoger uit zullen vallen dan in 2021. Daarnaast is er ook een uitbreiding nodig van de toiletunits en de schoonmaak ervan, wat hogere kosten met zich mee gaat brengen. Als laatste zullen de loonkosten in 2022 ook verder stijgen omdat er gedurende de gehele openingstijd van de kermis iemand van de organisatie aanwezig moet zijn. Wel is de verwachting dat de pachtopbrengsten in 2022 hoger zullen uitvallen omdat de kermis tien dagen duurt in plaats van acht. Toch zullen de kosten hoogstwaarschijnlijk hoger zijn dan de opbrengsten. Het is dus de vraag of de kermis in 2022 een kostendekkend resultaat kan genereren en of een afdracht aan het evenementenbudget mogelijk is.

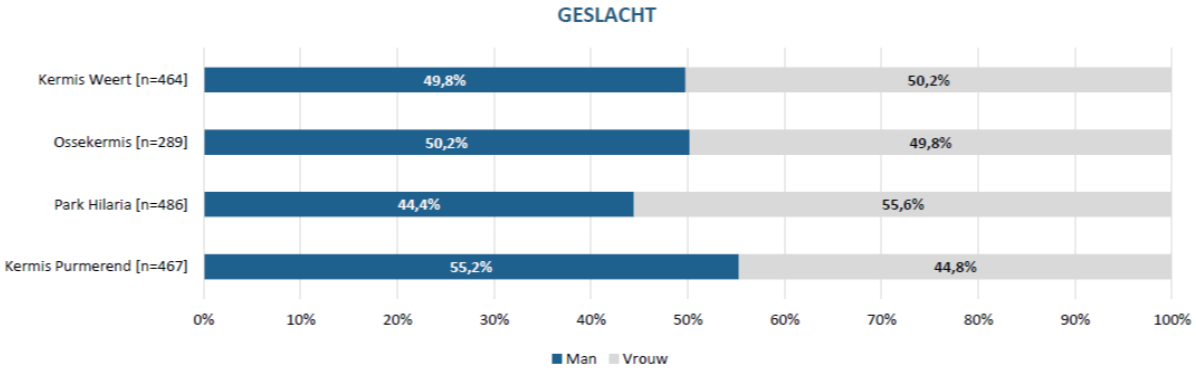
Bovenstaande laat zien dat de organisatie van de kermis in park de Wezenlanden duidelijk een ander financieel resultaat met zich meebrengt dan in de binnenstad. Mocht de kermis in de toekomst definitief verhuizen naar park de Wezenlanden, dan wordt het lastig om een positief financieel resultaat te realiseren. Zeker is dat de opbrengsten van de kermis voor de gemeente zullen teruglopen en mogelijk zelfs verdwijnen. Hier is in de gemeentelijke begroting al rekening mee gehouden door structureel budget voor de subsidiëring van andere evenementen vrij te maken. Financieel gezien is park de Wezenlanden dus een minder geschikte locatie voor de kermis dan de binnenstad. Wat de financiële gevolgen zijn wanneer de kermis op een van de alternatieve locaties georganiseerd wordt, is lastig te zeggen. De verwachting is wel dat de organisatiekosten op deze locaties vergelijkbaar zullen zijn met die in park de Wezenlanden aangezien veel kostenposten hetzelfde zijn.

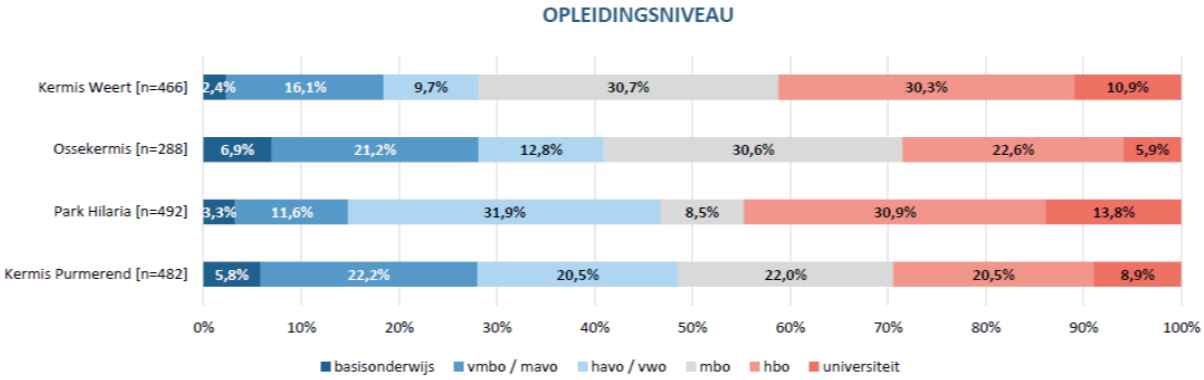
Bijlage 4: Doelgroep

Opvallend is dat wanneer het over de kermis gaat, de doelgroep van de kermis vaak al snel ter sprake komt. Dit was het geval in eerdere inventarisaties en bleek ook weer uit de verschillende inventarisatiegesprekken in het kader van dit onderzoek. In het algemeen heerst er een vrij duidelijk beeld van deze doelgroep. En dit beeld is in veel gevallen niet positief. Zo zou deze doelgroep snel overlast en ongeregeldheden veroorzaken, zorgde de doelgroep voor een minder prettige sfeer in de binnenstad tijdens de kermis en werd er zelfs genoemd dat het om “verkeerde” types zou gaan. Maar waar komt dit beeld vandaan? En belangrijker nog, klopt dit beeld eigenlijk wel? Helaas zijn er op dit moment geen specifieke cijfers over de doelgroep van de Zwolse kermis bekend. Wel is er door Dynamic Concepts[2] onderzoek gedaan naar de doelgroepen van vier grote kermissen in Nederland (Weert, Oss, Eindhoven en Purmerend) welke als vergelijkingsmateriaal kan dienen. Hierbij zijn een kleine 1.800 respondenten ondervraagd en komt een duidelijk beeld naar voren over hoe de doelgroep van de kermis er daadwerkelijk uitziet. Ondanks dat dit onderzoek alweer een aantal jaar oud is geeft het een goed beeld van de mensen die de kermis aantrekt en hoe divers deze groep eigenlijk is.

Opleidingsniveau en geslacht
Uit het onderzoek blijkt dat nagenoeg evenveel mannen als vrouwen de kermis bezoeken. In Eindhoven bezoeken iets meer vrouwen (55,6%) dan mannen (44,4%) de kermis. In Purmerend is dit juist andersom (55,2% mannen en 44,8% vrouwen). De percentages van de andere twee kermissen zitten dichter bij elkaar. Wanneer we kijken naar opleidingsniveau dan valt op dat minimaal een kwart van de bezoekers hoog opgeleid (hbo/universiteit) is. De kermis in Oss trekt het laagste percentage hoogopgeleiden (28,5%) terwijl op de kermis in Eindhoven het hoogste percentage hoog opgeleiden aantrekt (44,7%). De kermis in Weert (30,7%) en Oss (30,6%) trekken een groot aandeel bezoekers met een mbo opleiding. Ook is op alle vier kermissen minimaal een kwart van de bezoekers middelbare scholier. De onderstaande grafieken geven een beter overzicht van deze gegevens. Duidelijk is dat op het gebied van opleidingsniveau de kermis een diverse doelgroep aantrekt.

[2] Kermismonitor 2016 – Belevingsonderzoek, Dynamic Concepts – oktober 2016

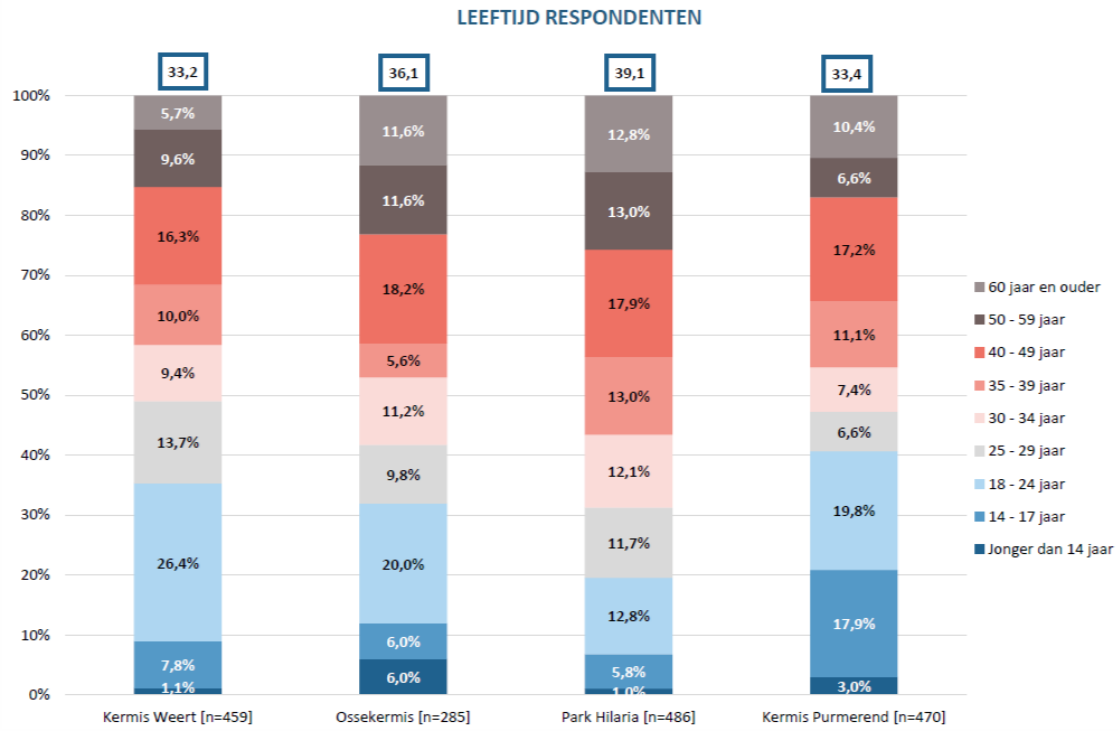

Leeftijd

Wanneer we kijken naar leeftijd van de kermisbezoekers zien we ook een grote diversiteit bij deze groep. De gemiddelde leeftijd van alle respondenten gezamenlijk komt uit op 35,5 jaar. Wat opvalt is dat op de kermis in Weert, Oss en Purmerend meer dan 30% van de bezoekers 24 jaar of jonger is. In Purmerend is zelfs 17,9% onder de 17 jaar. Het is duidelijk dat de kermis dus een redelijk grote groep jongeren aantrekt. Dit is niet verrassend en komt overeen met de berichten uit de inventarisatiegesprekken over de Zwolse kermis. Op alle vier kermissen is ook de leeftijdsgroep 40-49 jaar goed vertegenwoordigd. Hierbij gaat het waarschijnlijk om een groot gedeelte ouders die met hun kinderen naar de kermis gaan. In de grafiek hieronder is de leeftijdsverdeling schematisch weergegeven.

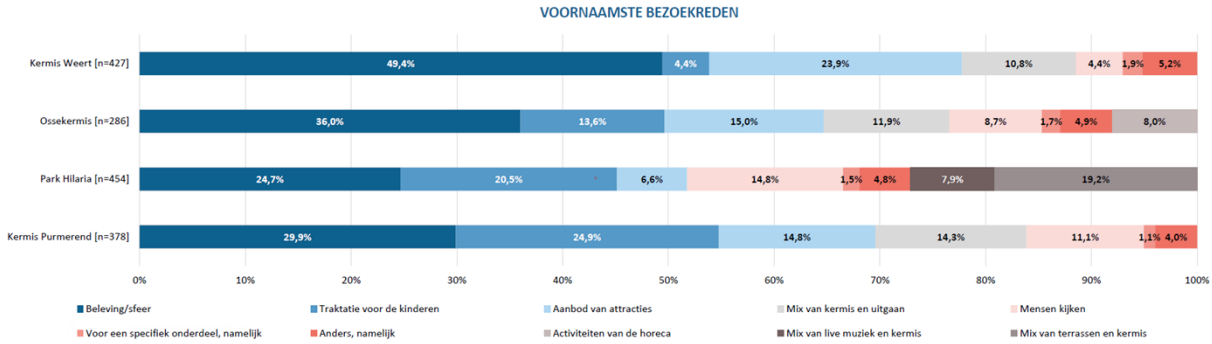
Lokale- vs regiofunctie

Er is geen eenduidige uitspraak te doen over hoe groot de regiofunctie van de kermis is. Dit verschilt namelijk per kermis. Uit het onderzoek van Dynamic Concepts komt naar voren dat 66,1% van de bezoekers van de kermis in Weert niet in de desbetreffende gemeente wonen. Bij de kermis in Eindhoven is dit ook 45,5%. Deze kermissen hebben dus duidelijk een sterkere regiofunctie. Op de kermis in Oss en Purmerend is dit percentage een stuk lager (27,6% en 16,3%), welke dus meer een lokale functie hebben. De aantrekkingskracht op de regio verschilt dus per kermis en per stad. Er zijn helaas geen cijfers bekend hoe deze verdeling op de kermis van Zwolle is.

Voornaamste bezoekreden

De meeste bezoekers komen naar de kermis voor de beleving/sfeer op de kermis. Op alle vier kermissen was dit de voornaamste bezoekreden. Ook traktatie voor de kinderen, aanbod van attracties en mensen kijken zijn redenen die vaker genoemd worden. Opvallend is dat bijna 20% van de bezoekers van de kermis in Eindhoven aangeeft dat de mix van terrassen en kermis de voornaamste bezoekreden is. Ook de mix van live muziek en kermis wordt hier genoemd. Andere activiteiten naast de kermis hebben dus duidelijk een aantrekkende werking op de kermis.

Wanneer we naar deze cijfers en statistieken kijken kunnen we concluderen dat de kermis een hele brede en diverse doelgroep aantrekt. Het heersende beeld dat dit een hele specifieke doelgroep is, komt dus niet overeen met deze gegevens. De associatie die veel mensen hebben van de kermis doelgroep komt dus waarschijnlijk door een kleine groep kermisbezoekers die een bepaald gedrag vertonen dat negatief opvalt en dat voor negatieve ervaringen zorgt. Dit zijn dan de ervaringen die de meeste mensen zich gemakkelijker zullen herinneren. Hierbij moet wel de kanttekening geplaatst worden dat de kermis in Zwolle de afgelopen twee jaar niet vergelijkbaar was met een “normale” kermis. Vanwege het coronavirus waren er weinig alternatieven op het gebied van evenementen en ook de horeca had nog met beperkte openingstijden te maken. Voor de jeugd was er simpelweg minder te doen. Dit heeft er mede voor gezorgd dat er vooral in 2021 veel jeugd op de kermis te

vinden was. Diverse partijen bevestigen ook dat er in 2021 meer jeugd op de kermis was dan andere jaren. Door de ongebruikelijke omstandigheden komen bovenstaande cijfers hoogstwaarschijnlijk niet overeen met de Zwolse zomerkermis van 2021. Hier zijn echter geen gedetailleerde cijfers van bekend, waardoor dit niet met zekerheid te zeggen is. Wanneer het wenselijk is kan in de toekomst onderzoek gedaan worden naar de bezoekers en de doelgroep van de kermis in Zwolle om hier meer inzicht in te krijgen.

Bijlage 5: Uitgebreide beschrijving scenario's

In deze bijlage worden de drie scenario's en twee suggesties voor toekomstige doorontwikkeling die eerder in dit rapport beknopt zijn beschreven uitgebreider belicht. Hierbij zijn waar nodig ook aandachtspunten geformuleerd waaraan gedacht moet worden mocht er voor dat specifieke toekomstscenario gekozen worden. Ieder scenario heeft zijn voor- en nadelen. Deze voor- en nadelen per scenario worden in bijlage 6 behandeld.

Scenario 1: Kermis keert terug naar de binnenstad en blijft bij het oude
In dit scenario wordt de kermis in de toekomst weer gehouden in de binnenstad van Zwolle. Kanttekening hierbij is natuurlijk wel dat dit mogelijk moet zijn binnen de eventueel geldende coronamaatregelen van dat moment. Met deze constructie wordt er dus eigenlijk terug gegaan naar de kermis zoals deze was voor 2020. De doorontwikkeling van de kermis zal in dit scenario beperkt zijn waardoor de kermis ook in de toekomst veel gelijkenissen zal vertonen met de kermis voor 2020. Locatie van de kermis zal dan weer het Grote Kerkplein, de Melkmarkt, het Rodetorenplein, de Luttekestraat en de Grote Markt zijn. In deze opzet kan de kermis tien dagen duren, maar een variant van zeven of acht dagen is ook denkbaar. Op die manier kan de overlast voor verschillende partijen in de binnenstad iets worden beperkt. Wanneer we de belangen van de kermisexploitanten meenemen is het echter aan te raden om de kermis toch tien dagen te laten duren. Een kermis van minder dagen zal de exploitanten minder inkomsten opleveren. Met een aantal sterke concurrerende kermissen in dezelfde periode zorgt dit er mogelijk voor dat zij uiteindelijk niet meer voor de kermis in Zwolle zullen kiezen en de kermis dus leegloopt. Een kermis van tien dagen in de binnenstad zal hoogstwaarschijnlijk op veel weerstand stuiten aangezien veel partijen in de binnenstad hierop tegen zijn. De kermis is vanuit vroeger uit altijd in de binnenstad georganiseerd, dit geeft de kermis dus wel een historische waarde. Een randprogrammering rondom de kermis zoals het Straatfestival en activiteiten voor kinderen is wenselijk gezien dit een toegevoegde waarde voor de kermis heeft. Ook de kermisexploitanten ervaren een randprogrammering als positief. Extra programmaonderdelen naast de kermis zullen wel voor hogere organisatiekosten zorgen. De pachtprijzen hoeven echter niet te dalen aangezien deze gebaseerd zijn op de locaties in de binnenstad. Hierdoor blijven de inkomsten voor de gemeente op niveau.

Afbeelding 2: Kermisattracties in Zwolse binnenstad. Gezien vanaf Rodetorenplein

Scenario 2: De kermis verhuist definitief naar park de Wezenlanden
In dit scenario wordt de kermis, net als in 2020, 2021 en 2022, georganiseerd in het park de Wezenlanden. De afgelopen jaren hebben aangetoond dat het wel degelijk mogelijk is om een (naar omstandigheden) succesvolle kermis op deze locatie te organiseren. Hierbij moet wel de kanttekening geplaatst worden dat beide edities niet vergelijkbaar zijn met de “normale” situatie waarin de evenementenkalender volledig gevuld is. Het blijft dus de vraag hoe succesvol de kermis in het park de Wezenlanden is wanneer er een veel groter aanbod aan evenementen is en de kermis dus meer concurrentie heeft. De kermis op deze locatie heeft het grootste draagvlak aangezien veel betrokken partijen voorstander zijn als de kermis in het park georganiseerd wordt. In het park de Wezenlanden is er geen beperkte hoeveelheid ruimte en kan de kermis groot en ruim opgezet worden. Binnen deze opzet kan een looproute met brede paden aangelegd worden waardoor slechte locaties voor attracties op het kermisterrein niet meer bestaan. De brede looppaden en de looproute zijn de afgelopen twee jaar goed bevallen bij de exploitanten en de bezoekers. Daarnaast wonen de directe omwonenden verder van het kermisterrein af dan in de binnenstad. Wanneer er gebruik gemaakt wordt centraal geregelde muziek die naar binnen toe gericht is (zoals dat de afgelopen twee jaar ook is gedaan) en de geluidsnormen worden gecontroleerd, dan zou in theorie de overlast voor omwonenden beperkt blijven.

Doordat de kermis in dit scenario niet meer in de binnenstad plaatsvindt, sluit het ook goed aan bij de ontwikkelplannen voor de binnenstad. Ondanks de andere locatie blijft de kermis in deze opzet goed aansluiten bij het evenementenbeleid. Daarnaast heeft deze locatie positieve gevolgen voor de horeca en de detailhandel aangezien de negatieve effecten van de kermis voor deze partijen in de binnenstad verdwijnen. De kermis verliest wel haar historische waarde als deze verplaatst wordt naar park de Wezenlanden.

Afbeelding 3: Kermis bij avond in Park de Wezenlanden

Aandachtspunten
Wanneer de kermis definitief zou verhuizen naar park de Wezenlanden, zijn er aantal zaken van belang. Aangezien deze locatie niet de voorkeur heeft van de kermisexploitanten, zal de gemeente hen tegemoet moeten komen. Anders is er een kans dat zij de kermis in Zwolle links laten liggen. Deze tegemoetkoming kan door de kermis tien dagen te laten duren of door de openingstijden in de avond een uur later te maken dan de afgelopen twee jaar. Deze laatste optie zal echter voor een

grotere belasting voor de omwonenden zorgen en is daardoor niet wenselijk. Door de exploitanten tegemoet te komen wordt het omzetverlies voor de exploitanten beperkt.

In dit scenario zal er ook kritisch gekeken moeten worden naar de pachtprijzen. De huidige pachtprijzen zijn gebaseerd op verpachting in de binnenstad. Het is niet redelijk om dezelfde prijzen te hanteren op een locatie buiten de binnenstad waar de exploitanten ook nog geen voorkeur voor hebben. Dit geldt met name voor de exploitanten van kinderattracties. Zij zullen in dit scenario vrijwel geen pacht kunnen betalen omdat de kermis voor hen anders niet rendabel is. Een verlaging van de pachtprijzen is dus wenselijk en geldt zeker in het geval van kinderattracties. Een andere mogelijkheid in het kader van pachtverlaging is een soort traject waar de kermisexploitanten in kunnen groeien. Hierin betalen exploitanten in de eerste twee jaar geen of minder pacht om vanaf het derde jaar weer de volledige pachtsom te betalen. Op die manier worden er aantrekkelijke omstandigheden voor exploitanten gecreëerd en kan tegelijkertijd de kermis op deze nieuwe locatie ontwikkeld worden. Daarbij komt dat de organisatiekosten voor de kermis in park de Wezenlanden hoger zijn dan in de binnenstad. Door de hogere kosten en lagere opbrengsten komt het evenementenbudget zonder structureel budget onder druk te staan.

Bij dit scenario moet ook aandacht worden besteed aan de uitstraling en de aantrekkelijkheid van de kermis op deze locatie. Mensen moeten al vanaf een afstand aangetrokken worden door de kermis. De kermisbonden hebben hier veel ideeën over. Zorg bijvoorbeeld voor een echte toegangspoort zoals een pretpark ook heeft. Met LED schermen kan er bijvoorbeeld een zeer aantrekkelijke entree gemaakt worden. Gebruik lage hekken, gekleurde lampjes, terrasjes bij de foodkramen, doeken voor op de hekken die een verhaal vertellen etc. Op die manier krijgt de kermis nog veel meer uitstraling en daarmee een aantrekkende werking. Ook voor mensen die toevallig voorbij lopen of fietsen. De kermis in Venray heeft dit bijvoorbeeld goed gedaan en zou als voorbeeld kunnen dienen. Een belangrijke kanttekening hierbij is dat de kermisorganisatie niet het voornemen heeft om het kermisterrein te omheinen als de kermis definitief zou verhuizen naar het park de Wezenlanden. Deze maatregel is genomen vanwege de op dat moment geldende coronamaatregelen. Wanneer de coronamaatregelen het toelaten of helemaal verdwenen zijn, wil de organisatie de hekken rondom het terrein dus niet meer terug laten keren. Dit zal gevolgen hebben voor de uitstraling van de kermis en ook voor bepaalde voordelen van de huidige (omheinde) opzet in het park. Die voordelen zullen namelijk verdwijnen als er in de toekomst geen hekken meer worden gebruikt.
De opzet van 2020 en 2021 waarbij het kermisterrein met hekken omheind is brengt verschillende voordelen met zich mee. Zo is met deze opzet mogelijk om één of meerder ingangen naar het kermisterrein toe te maken. Hierdoor kunnen bezoekersstromen beter worden gecontroleerd en heeft het voordelen in het kader van crowdmanagement. Dit komt de veiligheid dus ten goede. Daarnaast kan er met deze opzet gemakkelijker een looproute over het kermisterrein gecreëerd worden. Dit is door de kermisexploitanten als heel prettig ervaren onder andere omdat attracties hierdoor niet meer op ongunstige plekken staan. Het plaatsen van hekken rondom het kermisterrein brengt kosten met zich mee voor de organisatie. Ondanks de hogere kosten heeft het gebruik van hekken ook meerdere voordelen. Een belangrijk aandachtspunt in dit scenario is dan ook om kritisch te kijken naar het voornemen om kermisterrein in de toekomst niet meer te omheinen met hekken. Wanneer er gebruik gemaakt wordt van lage hekken en er bijvoorbeeld twee of drie in- en uitgangen worden gecreëerd, dan kan dit meerdere voordelen met zich meebrengen. Daarnaast heeft het nauwelijks negatieve gevolgen voor de uitstraling van de kermis of voor de bezoeker.

Een aantrekkelijk randprogramma op het kermisterrein kan ook een belangrijke bijdrage aan leveren aan de uitstraling en aantrekkingskracht. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een afsluitende vuurwerkshow, (straat)theater en entertainment. De kermisexploitanten kijken daar ook positief tegenaan. Een randprogramma kan de kermis volgens hen versterken. Al deze zaken zullen er echter wel voor

zorgen dat de organisatiekosten van de kermis nog hoger worden terwijl deze al hoog zijn in het park de Wezenlanden. Een financieel neutraal eindresultaat is dan eigenlijk niet haalbaar.

Om de aanloop van de binnenstad naar de kermis maar ook omgekeerd te stimuleren, moet er ook in dit scenario goed nagedacht worden over de verbinding tussen park de Wezenlanden en de binnenstad. Zoals eerder beschreven is dit in theorie makkelijker te realiseren dan in de praktijk.

Scenario 3: De kermis wordt op een andere evenementenlocatie in de stad georganiseerd
In dit scenario wordt de kermis zowel niet in de binnenstad als in het park de Wezenlanden georganiseerd. Een van de andere evenementenlocaties in Zwolle wordt in dit geval het decor van de kermis. In het vorige hoofdstuk is er al op ingegaan welke locaties hiervoor geschikt zouden zijn. Het evenemententerrein aan de Grote Voort lijkt de meest geschikte locatie. In vergelijking met de evenementenlocatie op Hessenpoort is deze locatie beter bereikbaar en dichterbij bewoonde gebieden gelegen. Dit maakt de locatie aan de Grote Voort in verhouding toegankelijker voor bezoekers terwijl veel andere voor- en nadelen vergelijkbaar zijn met de locatie Hessenpoort.

Op deze locatie gelden veel dezelfde voordelen als in het park de Wezenlanden. Er is geen gebrek aan ruimte, er is gemakkelijk een looproute over het kermisterrein aan te leggen en de aanrijroutes voor veiligheidsdiensten zijn goed. Daarnaast zijn er rondom deze locatie veel parkeergelegenheden voor auto’s. Aangezien deze locatie ook dichtbij de snelweg A28 en de ring ligt, is deze locatie zeer goed bereikbaar met de auto. Zoals eerder benoemd is echter de bereikbaarheid van deze locatie met de fiets, lopend of met het openbaar vervoer minder goed. Dat maakt deze locatie een stuk minder toegankelijk voor een breed publiek. Ook op het gebied van duurzaamheid is deze locatie ongeschikt. Op deze locatie kan er niet met mobiele accu’s gewerkt worden waardoor de stroomvoorziening middels aggregaten moet worden geregeld.

Doordat de kermis in dit scenario zowel uit de binnenstad als uit het park de Wezenlanden verdwijnt zullen veel partijen daar tevreden mee zijn. Zo zullen bewoners van beide gebieden geen directe overlast meer ervaren van de kermis. Aangezien er in de directe omgeving van het terrein aan de Grote Voort geen woningen zijn, wordt het overlast probleem niet verplaatst naar een andere bewonersgroep in de stad. Wel verliest de kermis bij de verplaatsing haar historische waarde. Echter hebben de horeca en retail uit de binnenstad ook aangegeven het Park de Wezenlanden als het meest geschikte alternatieve locatie voor de kermis te zien. Zij zien de kermis als belangrijk evenement voor Zwolle en vragen zich af of de kermis wel levensvatbaar is op een locatie die minder centraal gelegen is. Wanneer de kermis op een locatie verder buiten de stad plaatsvindt, is samenwerking tussen de kermis en de binnenstad ook lastig. Het is praktisch gezien onmogelijk om een connectie te maken tussen een evenement in de binnenstad en de kermis ver buiten de binnenstad.

Onder de kermisexploitanten zal er geen enkel draagvlak zijn voor dit scenario. De onzekerheid voor exploitanten op het gebied van klandizie omzet zal op deze locatie erg groot zijn. Gezien de minder gunstige ligging voor bezoekers zullen ze hier negatief tegenaan kijken. Met een aantal sterke concurrerende kermissen die in dezelfde periode plaatsvinden is de kans ook groot dat in dit scenario veel exploitanten voor andere kermis dan die van Zwolle zullen kiezen. Er zal in dit geval door de gemeente flink wat gedaan moeten worden om de kermisexploitanten tegemoet te komen. Anders is de Zwolse kermis voor hen waarschijnlijk niet rendabel. De mogelijke gevolgen die het organiseren van de kermis op deze locatie met zich meebrengt kan dus grote impact hebben op de kwaliteit, de aantrekkingskracht en de exploitatie van de Zwolse kermis.

Aandachtspunten
Veel van de aandachtspunten die van toepassing zijn op het scenario waarbij de kermis verhuist naar park de Wezenlanden, gelden ook voor het huidige scenario. Zo zal de kermis op deze locatie ook minimaal tien dagen moeten duren waarbij de openingstijden tot in ieder geval 23.00 uur zullen moeten zijn. Aangezien de verwachting is dat deze locatie minder bezoekers trekt, zullen de pachtprijzen ook flink moeten dalen. Op deze manier kan de Zwolse kermis nog rendabel blijven voor de exploitant. Dit heeft tot gevolg dat de inkomsten voor de gemeente zullen dalen en komt een positief financieel resultaat van de kermis in het geding. Daarnaast is een goede uitstraling in combinatie met een aantrekkelijk randprogramma op deze minder centrale locatie extra belangrijk om bezoekers aan te trekken. Deze zaken zorgen juist weer voor hogere exploitatiekosten voor de gemeente. De vraag is echter of deze elementen voldoende zijn om bezoekers alsnog naar deze minder toegankelijke locatie te krijgen. Om de toegankelijkheid te vergroten kan de organisatie vervoer naar de locatie faciliteren om zo bezoekers gemakkelijker naar de kermis te laten komen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de inzet van pendelbussen vanaf het station of de binnenstad of een tijdelijke bushalte bij het kermisterrein voor diverse buslijnen in de stad. Dit zal echter voor nog hogere organisatiekosten zorgen. Daarnaast creëert dit ook een extra logistiek vraagstuk. Ook is deze mogelijkheid in het kader van duurzaamheid niet aantrekkelijk. Mogelijke andere of meer duurzame opties zijn denkbaar, maar hebben dezelfde gevolgen op het gebied van kosten en logistiek.

Hoewel dit scenario enkele voordelen heeft ten opzichte van het scenario in het park de Wezenlanden, wegen de nadelen en met name de risico's daar niet tegenop. Op deze locatie wordt de kermis minder aantrekkelijk gemaakt voor bezoekers en exploitanten en komt de kwaliteit en mogelijk het voorbestaan van de kermis in Zwolle in het geding. Daarnaast zal de organisatie veel extra zaken moeten ondernemen om op deze locatie een succesvolle kermis te organiseren. Dit in combinatie met de hogere kosten en lagere inkomsten maakt dit niet een wenselijk scenario voor de toekomst.

Suggestie voor toekomstige ontwikkeling 1: De kermis wordt onderdeel van een groter evenement (feestweek) waarbij de kermis in het park de Wezenlanden plaatsvindt
Een van de suggesties die genoemd is om het evenement kermis in de toekomst verder te ontwikkelen is om de kermis onderdeel te zijn van een groter evenement zoals een feestweek. Hierbij moet men denken aan een evenement waarbij er naast de kermis nog tal van andere activiteiten in de (binnen)stad te doen zijn. Voorbeelden zijn muziek, straattheater, cultuur, sport, entertainment en activiteiten voor kinderen. Het idee is dat de kermis in dit scenario plaatsvindt in het park de Wezenlanden. Daarbij zal de rest van het programma van de feestweek in dezelfde periode voornamelijk in en rondom de binnenstad plaatsvinden. Met een goede verbinding tussen de beide locaties kan er groot en aantrekkelijk evenement ontstaat die diverse doelgroepen aanspreekt.

Hierbij is het doel dat de verschillende branches (kermisexploitanten, horeca en detailhandel) elkaar kunnen versterken. Wanneer de verschillende krachten gebundeld worden kan dit voor alle partijen positieve gevolgen hebben, waarbij het ook een bijdrage levert aan de stad Zwolle. Dit is het scenario zoals voornamelijk de horeca, maar ook de retail de toekomst van de kermis voor zich ziet. Wanneer de kermis op een locatie buiten de binnenstad wordt georganiseerd profiteert de horeca en de detailhandel daarvan, zo is de verwachting. Met name omdat de negatieve effecten die de kermis in de binnenstad heeft voor deze partijen grotendeels verdwijnen. Daarbij zien de binnenstad partijen voldoende mogelijkheden om beide locaties met elkaar te verbinden en op die manier elkaar te versterken.

De feestweek Boeskool in Oldenzaal is een goed voorbeeld van een dergelijke opzet van een feestweek. Dit is wel een evenement met een groter en uitgebreider karakter, maar geeft aan wat er

mogelijk is. Wanneer voor een dergelijke opzet gekozen zou worden in Zwolle, dan is het aan te raden om klein te beginnen en het evenement steeds wat meer uit te breiden als blijkt dat het goed aanslaat en er animo voor is. Voor een kleinschalige opzet van een soortgelijk evenement zijn in Zwolle al veel elementen aanwezig. Een idee dat tijdens de inventarisatie genoemd is, is bijvoorbeeld het samenbrengen van de kermis, het Stadsfestival en het Straatfestival tot een evenement. Op die manier ontstaat er met de combinatie van bestaande evenementen een concept dat neigt naar een feestweek.

Het idee achter deze opzet is dat een evenement van dit formaat en met een divers programma een aantrekkende werking heeft op Zwolle. Het zal een brede doelgroep aanspreken omdat er voor iedereen wat te doen is. Dit zal ook voor een andere sfeer in de stad zorgen. Daarmee sluit een dergelijke opzet goed aan bij het evenementenbeleid (gericht op alle doelgroepen met speciale aandacht voor jongeren). De horeca en retail verwacht dat door het diverse aanbod aan activiteiten een andere doelgroep aangetrokken wordt die een positief effect heeft op de klandizie en de omzet voor deze branches. Alleen al omdat bijvoorbeeld de terrassen niet hoeven te wijken voor de kermisattracties.

Wanneer de kermis in het park de Wezenlanden plaatsvindt, zal er in de binnenstad meer ruimte ontstaan voor onderdelen van de feestweek. Deze ruimte wordt immers niet meer bezet door de verscheidene kermisattracties. Dit biedt meer mogelijkheden voor het programma van de feestweek. Ook wordt de druk op de binnenstad hierdoor verlaagd omdat niet alle bezoekers naar de binnenstad getrokken worden, maar zich juist verspreiden over twee locaties. Daarmee sluit dit scenario beter aan op de ontwikkelplannen van de binnenstad dan toekomstsuggestie 2.

Aandachtspunten
Wanneer de kermis in het scenario van een feestweek in park de Wezenlanden plaatsvindt, zijn er een flink aantal zaken van belang. Deze zaken bemoeilijken de uitvoering van dit scenario. Zo is het essentieel dat er een goede en vooral duidelijke verbinding is tussen de binnenstad en park de Wezenlanden. Hierbij gaat het om een fysieke, maar vooral ook gevoelsmatige verbinding voor de bezoeker. Op die manier wordt de uitstraling van één evenement in plaats van twee losse evenementen bereikt. Deze verbinding is ook nodig om het versterkende effect voor de verschillende partijen te bewerkstelligen. Hiervoor is het van belang dat bezoekers, wanneer ze dat willen, gemakkelijk de binnenstad kunnen bezoeken wanneer ze op de kermis zijn geweest of andersom. Wanneer er weinig beweging is van mensen tussen het feestweek programma in de binnenstad en de kermis in het park de Wezenlanden, zullen beide onderdelen elkaar niet versterken. De kermis zal dan alleen maar verder achteruit gaan. Deze verbinding is in de praktijk alleen lastig te realiseren. Met andere evenementen in het verleden is al eens geprobeerd deze verbinding tot stand te brengen. Dit was zonder succes. Mede door de afstand tussen beide locaties en de ligging ten opzichte van elkaar blijkt het toch lastig om een goede verbinding tot stand te brengen. Ook verliest de kermis haar historische waarde als het uit de binnenstad verdwijnt.

Zonder goede verbinding zal het evenement veel meer de uitstraling van twee losse evenementen krijgen. Hierdoor verdwijnt ook de versterkende werking voor de verschillende partijen en heeft het geen toegevoegde waarde voor de stad. Wanneer er geen goede verbinding gerealiseerd kan worden, is dit scenario dus niet wenselijk. Daarnaast is dit scenario ook minder haalbaar op het gebied van openbare orde en veiligheid. Een evenement van deze omvang op twee locaties heeft tot gevolg dat handhaving en politie op meerdere locaties aanwezig moet zijn. Dit maakt zaken als crowdmanagement en incidentenbestrijding lastiger.

In het park de Wezenlanden zullen de kermisexploitanten een kermis van minimaal tien dagen willen. De afgelopen jaren hebben aangetoond dat de nieuwe locatie in combinatie met een minder aantal dagen zorgt voor omzetverlies voor de exploitanten. Gezien de nadelige locatie voor de exploitanten zal de gemeente hen hierin tegemoet moeten komen. Anders is de kans aanwezig dat zij voor andere kermissen in het land zullen kiezen in plaats van de Zwolse kermis. Omwonenden van het park zullen echter niet blij zijn met een kermis van tien dagen in park de Wezenlanden.

Het uitgangspunt in dit scenario is dat de gemeente de organisatie van een dergelijk evenement niet op zich gaat nemen. Er zal dus een partij gevonden moeten worden die deze organisatie op zich neemt. Bij voorkeur is dit één partij die ervaring heeft met het organiseren van grote evenementen. Neem bijvoorbeeld de organisatie van het bevrijdingsfestival. In het kader van een feestweek scenario is besproken dat de gemeente verantwoordelijk blijft voor de organisatie van de kermis. Dit bemoeilijkt de organisatie van een feestweek gezien er altijd twee organiserende partijen zijn. Idealiter komt de organisatie van het gehele evenement (feestweek inclusief kermis) bij één partij te liggen. Dit heeft echter grote nadelen voor de gemeente. Het resultaat van de kermis zal dan niet meer ten goede komen aan de gemeente en dus het evenementenbudget.

Ook zal er goed nagedacht moeten worden over de invulling van het feestweekprogramma in de binnenstad. Een te vol programma geeft alsnog een te hoge druk op de binnenstad en gaat ook weer voor overlast voor de bewoners zorgen. Dit is niet wenselijk aangezien dit juist een van de redenen is om de kermis in het park de Wezenlanden te organiseren.

Alle hierboven beschreven punten maken dit scenario moeilijk haalbaar gezien de nadelen. Het positieve aan dit scenario is wel dat er veel draagvlak voor is vanuit de partijen in de binnenstad (horeca, HESZ, retail en bbZ). Ook zit er energie op, vooral vanaf de kant van de horeca. In de mogelijke verkenning van dit scenario kan de horeca dus goed een prominente rol krijgen.

Suggestie voor toekomstige ontwikkeling 2: De kermis wordt onderdeel van een groter evenement (feestweek) die volledig in de binnenstad plaatsvindt
In deze suggestie voor toekomstige ontwikkeling van de kermis zal de kermis ook onderdeel zijn van een groter evenement zoals een feestweek. Echter zal in deze opzet de kermis net als de rest van het evenement allemaal in de binnenstad plaatsvinden en in dezelfde periode worden georganiseerd. Doordat zowel de kermis als het programma van de feestweek in de binnenstad plaatsvinden ontstaat de uitstraling van één evenement. Alle elementen staan op die manier in verbinding met elkaar. Dit speelt hoogstwaarschijnlijk een belangrijke rol in de aantrekkingskracht van een dergelijk evenement.

Afbeelding 4: Optreden tijdens het Straatfestival met kermisattractie op de achtergrond

Aandachtspunten
In deze opzet zal er goed nagedacht moeten worden over de invulling van het programma van dit evenement. De kermis op zich zorgt al voor een goed gevulde binnenstad. De vraag is welke elementen van een feestweek daar nog bij kunnen gezien de beperkte ruimte in de binnenstad. Hier zal een goede afweging in gemaakt moeten worden. Een vol programma van de feestweek zal samen met de kermis een te hoge druk op de binnenstad geven en gaat mogelijk voor nog veel meer overlast voor de bewoners zorgen. Dat is niet wenselijk. Te weinig programmering zal ervoor zorgen dat het feestweek concept niet uit de verf komt en het gewenste resultaat niet wordt behaald. Gezien alle verwachte ontwikkelingen in de binnenstad is de vraag of dit scenario überhaupt haalbaar is. Dit scenario sluit niet goed aan bij de ontwikkelplannen voor de binnenstad. Ook de beperkte ruimte in de binnenstad is maakt dit een ingewikkeld scenario aangezien er juist meer ruimte benodigd is dan wanneer alleen de kermis in de binnenstad plaats zou vinden.

Net als bij toekomstsuggestie 1 gaat de gemeente de organisatie van een dergelijk evenement niet op zich nemen. Wel wil de gemeente verantwoordelijk blijven voor de organisatie van de kermis. Dit bemoeilijkt het organisatievraagstuk aangezien het de voorkeur heeft dat er één partij gevonden wordt die de volledige organisatie op zich neemt.

Bijlage 6: Uitgewerkt overzicht voor- en nadelen per scenario

Scenario 1: Kermis keert terug naar de binnenstad en blijft bij het oude

	Voordelen	Nadelen
Draagvlak	• De kermisexploitanten worden volledig tegemoet gekomen in hun wensen • Meer aanloop en spontane bezoekers van de kermis. Dit werkt positief voor exploitanten en voornamelijk voor kinderattracties en food kramen	• Weinig draagvlak bij een deel van de partijen in de binnenstad (horeca, retail, bewoners) die de kermis graag uit de binnenstad willen • Terrassen moet in bepaalde gevallen weer kleiner worden. Dit zal op weerstand van horeca stuiten
Aansluiting op beleid	• De kermis trekt op deze locatie een brede doelgroep aan waardoor het goed aansluit op het evenementenbeleid. (Binden en boeien jeugd, bruisende binnenstad, divers aanbod voor diverse doelgroepen)	• Sluit niet volledig aan bij de ontwikkelplannen voor de binnenstad
Financiën	• Meer inkomsten voor de gemeente t.o.v. park de Wezenlanden omdat de bestaande pachtprijzen gehanteerd kunnen worden en kosten lager zijn	• Een uitgebreider randprogramma is volgens de exploitanten wenselijk. Dit leidt mogelijk tot meer kosten voor de organisatie of voor exploitanten
Duurzaamheid	• In de binnenstad kan de kermis duurzaam georganiseerd worden. Hier ligt een geschikte stroomaansluiting om mobiele accu's op aan te sluiten	• Geen
Ruimte	• Geen	• Door de beperkte ruimte in de binnenstad is het nauwelijks mogelijk om meer uit te pakken met de kermis of uit te breiden (de kermis heeft de al veel terrein ingeleverd in de binnenstad) • Minder goede routing en looproute mogelijk vanwege inrichting van de binnenstad • Bepaalde locaties op het kermisterrein zijn minder aantrekkelijk voor attracties dan andere
Bereikbaarheid	• De binnenstad heeft de meest centrale ligging in de stad en is daarom goed bereikbaar met verschillende vervoersmiddelen • Veel parkeermogelijkheden voor auto's rondom de binnenstad en fietsen in de binnenstad	• Geen

Veiligheid	• Veel sociale controle in de binnenstad	• Door de beperkte ruimte zijn er grotere risico's m.b.t. crowdmanagement, openbare orde verstoringen en de bereikbaarheid van hulpdiensten tijdens een calamiteit. • Aanrijroutes voor veiligheidsdiensten zijn krap in de binnenstad. Met de kermis in de binnenstad kan incidentenbestrijding in het gedrang komen • Veiligheid van bezoekers van de binnenstad is in het geding tijdens opbouwfase van de kermis
Aantrekkingskracht	• Sluit aan bij de historische waarde; de kermis heeft altijd plaatsgevonden in de binnenstad • De kermis in de binnenstad in combinatie met de terrassen zorgt voor een sfeervolle uitstraling van het evenement	
Overig	• Het Straatfestival, wat altijd een grote trekker was, sluit het beste aan bij de kermis wanneer deze in de binnenstad is	• Geen

Scenario 2: De kermis verhuist definitief naar park de Wezenlanden

	Voordelen	**Nadelen**
Draagvlak	• Breed draagvlak onder betrokken partijen; zelfs de exploitanten zien mogelijkheden voor de kermis op deze locatie • Horeca en detailhandel hebben naar verwachting geen omzetverlies meer • Terrassen kunnen volledig uitgestald blijven wat gunstig is voor de horeca	• Geen draagvlak bij een groep omwonenden van park de Wezenlanden die veel overlast ervaart van de kermis • Kinderattracties zullen het lastiger krijgen en mogelijk niet meer voor de Zwolse kermis kiezen
Aansluiting op beleid	• Sluit beter aan bij de ontwikkelplannen voor de binnenstad aangezien de kermis niet meer in de binnenstad plaatsvindt en er niet een ander evenement voor in de plaats komt. De druk op de binnenstad neemt dus af	• Geen

Financiën	• Geen	• Pachtprijzen zullen moeten dalen om de exploitanten tegemoet te komen. Dit zorgt voor minder inkomsten voor de gemeente • Organisatiekosten van de kermis in park de Wezenlanden zijn hoger dan in de binnenstad • Grote kans op budgetneutraal of negatief financieel resultaat van de kermis en dus geen bijdrage aan het evenementenbudget • Extra aandacht en dus kosten voor aankleding van het kermisterrein en randprogramma
Duurzaamheid	• Geen	• In het park kan de kermis niet duurzaam georganiseerd worden. In het park ligt geen stroomaansluiting waar de mobiele accu's op aangesloten kunnen worden
Ruimte	• Ruimte is geen beperkende factor voor de kermis in park de Wezenlanden. De kermis kan dus groeien of groter/anders opgezet worden • In het park de Wezenlanden kan de kermis ruim opgezet worden met brede paden en looproutes. Dit is door verschillende partijen als positief ervaren * • Slechte locaties voor attracties op het kermisterrein vervallen in park de Wezenlanden door ruime opzet en looproutes* • Voldoende ruimte en mogelijkheden voor randprogrammering	• Geen
Bereikbaarheid	• Park de Wezenlanden ligt dicht tegen de binnenstad aan en is daarom goed bereikbaar met verschillende vervoersmiddelen • Meer ruimte en mogelijkheden voor het parkeren van fietsen bij park de Wezenlanden • Qua afstand is het mogelijk om een verbinding tussen park de Wezenlanden en binnenstad te maken	• Weinig parkeergelegenheden voor auto's in de directe omgeving van park de Wezenlanden
Veiligheid	• De veiligheidsdiensten zien park de Wezenlanden als meer geschikte locatie voor de kermis dan de binnenstad • Goede aanrijroutes en voldoende ruimte voor incidentbestrijding door veiligheidsdiensten • De kermis kan veilig worden opgebouwd zonder dat veiligheid bezoekers van het park in het geding komt • Doordat deze locatie omheind kan worden kunnen bezoekersstromen makkelijker gecontroleerd worden	• Meer inzet van politie en handhaving nodig op deze locatie aangezien er minder sociale controle is

Aantrekkings-kracht	• Doordat de kermis op deze locatie gemakkelijker kan groeien/zich kan ontwikkelen kan er een aantrekkelijkere kermis tot stand worden gebracht	• Het Straatfestival sluit het beste aan bij de kermis wanneer deze in de binnenstad is. Het is niet wenselijk om de kermis en het Straatfestival op twee verschillende locaties te houden • Vanuit vroeger uit is de kermis in de binnenstad georganiseerd, deze historische waarde vervalt als voor park de Wezenlanden gekozen wordt
Overig	• 2020 en 2021 tonen aan dat de kermis op deze locatie succesvol kan zijn. (Niet vergelijkbaar met “normale” situatie, dus lastig inschatten hoe succesvol het is in een volledig gevuld evenementenseizoen)	• Verbinding tussen binnenstad en park de Wezenlanden zal specifieke aandacht moeten krijgen zodat er gemakkelijk combinatiebezoek mogelijk tussen park de Wezenlanden en de binnenstad • Deze verbinding blijkt in de praktijk echter moeilijk te realiseren

***** *Dit voordeel vervalt deels als het voornemen wordt uitgevoerd om in de toekomst geen hekken te plaatsen rondom het kermisterrein en geen gebruik te maken van in- en uitgangen van het kermisterrein*

Scenario 3: De kermis wordt op een andere evenementenlocatie in de stad georganiseerd

	Voordelen	Nadelen
Draagvlak	• Zowel bewoners van de binnenstad als de omwonenden van park de Wezenlanden zullen tevreden zijn met dit scenario aangezien zij geen overlast meer van de kermis ondervinden • Weinig directe omwonenden op deze locatie, daarom is er weinig (geluids)overlast voor inwoners • Horeca en detailhandel hebben naar verwachting geen omzetverlies meer als de kermis uit de binnenstad verdwijnt • Terrassen kunnen volledig uitgestald blijven wat gunstig is voor de horeca	• Geen draagvlak bij kermisexploitanten en -bonden • Voor kinderattracties en mogelijk voor meer attracties niet rendabel • Belangengroepen rondom deze locatie zijn niet meegenomen in het onderzoek. Daarom moeilijk in te schatten hoe zij tegen dit scenario aankijken en welke weerstand er kan worden verwacht • Nauwelijks mogelijk om verbinding te maken met de binnenstad. Sluit op dit punt niet aan bij de wensen van partijen in de binnenstad • Mogelijk overlast voor verschillende bedrijven in omgeving van locatie
Aansluiting op beleid	• Sluit beter aan bij de ontwikkelplannen voor de binnenstad aangezien de kermis niet meer in de binnenstad plaatsvindt. De druk op de binnenstad neemt dus af	• Minder toegankelijk voor brede doelgroep en sluit daardoor niet aan op evenementenbeleid

Financiën	• Geen	• Gemeente zal (financieel) veel moeten doen om kermisexploitanten tegemoet te komen • Pachtprijzen zullen moeten dalen, daardoor minder inkomsten voor de gemeente • Organisatiekosten op deze locatie zullen hoger zijn dan in de binnenstad • Grote kans op negatief financieel resultaat door hogere kosten en lagere inkomsten • Extra aandacht en dus kosten voor aankleding van het kermisterrein en randprogramma • Mogelijk extra inzet van middelen die bereikbaarheid vergroten wat weer tot meer kosten gaat leiden
Duurzaamheid	• Geen	• De kermis kan op deze locatie niet duurzaam georganiseerd worden. Er is geen stroomaansluiting aanwezig waar de mobiele accu's op aangesloten kunnen worden
Ruimte	• Ruimte is geen beperkende factor. De kermis kan dus groeien of groter/anders opgezet worden • In het terrein aan de Grote Voort kan de kermis ruim opgezet worden met brede paden en looproutes. Deze elementen zijn door verschillende partijen als positief ervaren • Slechte locaties voor attracties op het kermisterrein vervallen op deze locatie door ruime opzet en looproutes • Voldoende ruimte en mogelijkheden voor randprogrammering	• Geen
Bereikbaarheid	• Goede bereikbaarheid voor auto's en voldoende parkeergelegenheden voor auto's	• Minder centraal gelegen in de stad. Daardoor mindere bereikbaarheid voor bezoekers die te voet, met de fiets of met de trein komen
Veiligheid	• Goede aanrijroutes en voldoende ruimte voor incidentbestrijding door veiligheidsdiensten • Doordat deze locatie omheind kan worden kunnen bezoekersstromen makkelijker gecontroleerd worden • De kermis kan veilig worden opgebouwd	• Weinig sociale controle op deze locatie waardoor er meer inzet nodig is van politie en handhaving
Aantrekkings-kracht	• Geen	• Mogelijkheid dat exploitanten voor andere kermissen kiezen waardoor Zwolse kermis verzwakt • Het Straatfestival sluit het beste aan bij de kermis wanneer deze in de binnenstad is. Het is niet wenselijk om de kermis en het Straatfestival op twee verschillende locaties te houden • Grote mogelijkheid dat de kermis minder aantrekkelijk wordt voor bezoekers op deze locatie en er minder bezoekers worden aangetrokken

		• Vanuit vroeger uit is de kermis in de binnenstad georganiseerd, deze historische waarde vervalt als er voor een locatie buiten de binnenstad gekozen wordt

Suggestie voor toekomstige ontwikkeling 1: De kermis wordt onderdeel van een groter evenement (feestweek) waarbij de kermis in het park de Wezenlanden plaatsvindt

	Voordelen	Nadelen
Draagvlak	• Breed draagvlak onder betrokken partijen in de binnenstad; horeca, retail en bbZ hebben hier allemaal een soortgelijke visie op • Er zit energie op vanuit verschillende partijen (voornamelijk de horeca) om hierin een bepaalde rol in te spelen • De opzet van een feestweek biedt mogelijkheden om kinderattracties wel in de binnenstad te plaatsen. Daardoor blijft de kermis aantrekkelijk voor exploitanten van kinderattracties	• In dit scenario zullen zowel de omwonenden van park de Wezenlanden maar ook binnenstadbewoners overlast ervaren waardoor er bij deze groepen weinig draagvlak zal zijn
Aansluiting op beleid	• Een dergelijk evenement spreekt een zeer brede doelgroep aan waardoor het goed aansluit op het evenementenbeleid. (Binden en boeien jeugd, bruisende binnenstad, divers aanbod voor diverse doelgroepen) • Afhankelijk van de invulling van het programma van de feestweek kan het wel aansluiten op de ontwikkelplannen van de binnenstad	• Ondanks dat de kermis niet meer in de binnenstad plaatsvindt creëert een feestweek weer extra druk op de binnenstad. Dat sluit deels niet aan op de ontwikkelplannen in de binnenstad
Financiën	• Geen	• Pachtprijzen zullen moeten dalen om de exploitanten tegemoet te komen. Dit zorgt voor minder inkomsten voor de gemeente • Organisatiekosten van de kermis in park de Wezenlanden zijn hoger dan in de binnenstad • Grote kans op budgetneutraal of negatief financieel resultaat van de kermis en dus geen bijdrage aan het evenementenbudget • Idealiter komt de organisatie van het gehele evenement (inclusief kermis) in handen van een overkoepelende organisatie. Daarmee zijn er geen inkomsten meer voor de gemeente en daarmee het evenementenbudget.

Duurzaamheid	• Geen	• In het park kan de kermis niet duurzaam georganiseerd worden. In het park ligt geen stroomaansluiting waar de mobiele accu's op aangesloten kunnen worden
Ruimte	• Ruimte is geen beperkende factor voor de kermis in park de Wezenlanden. De kermis kan dus groeien of groter/anders opgezet worden • In het park de Wezenlanden kan de kermis ruim opgezet worden met brede paden en looproutes. Dit is door verschillende partijen als positief ervaren* • Slechte locaties voor attracties op het kermisterrein vervallen in park de Wezenlanden door ruime opzet en looproutes*	• Geen
Bereikbaarheid	• Park de Wezenlanden ligt dicht tegen de binnenstad aan en is daarom goed bereikbaar met verschillende vervoersmiddelen • Meer ruimte en mogelijkheden voor het parkeren van fietsen bij park de Wezenlanden	• Weinig parkeergelegenheden voor auto's in de directe omgeving van park de Wezenlanden
Veiligheid	• De veiligheidsdiensten zien park de Wezenlanden als meer geschikte locatie voor de kermis dan de binnenstad • Park de Wezenlanden biedt goede aanrijroutes en voldoende ruimte voor incidentbestrijding door veiligheidsdiensten op de kermis • De kermis kan veilig worden opgebouwd zonder dat veiligheid bezoekers van het park in het geding komt	• Veiligheidsdiensten moeten zich verspreiden over twee locaties • Meer inzet nodig van politie in park de Wezenlanden vanwege minder sociale controle
Aantrekkings-kracht	• Een dergelijk evenement heeft een aantrekkende werking op zowel bewoners als bezoekers van Zwolle. Dit kan (financieel) aantrekkelijk zijn voor diverse branches in de stad en kan dus goed zijn voor Zwolle • Trekt een andere doelgroep naar de binnenstad die naar verwachting wel interessant is voor de horeca en detailhandel • Qua afstand is het mogelijk om een verbinding tussen park de Wezenlanden en binnenstad te maken. Hierdoor blijft de uitstraling van één evenement behouden	• Een goede verbinding tussen binnenstad en park de Wezenlanden is essentieel voor het succes en de uitstraling van één evenement. Deze verbinding blijkt in de praktijk moeilijk te realiseren • Hierdoor ontstaat de uitstraling van twee losse evenementen i.p.v. één geheel • Kermis en feestweek versterken elkaar op deze manier niet meer wat voor een minder aantrekkelijk evenement zorgt • Vanuit vroeger uit is de kermis in de binnenstad georganiseerd, deze historische waarde vervalt als voor park de Wezenlanden gekozen wordt
Overig	• 2020 en 2021 tonen aan dat de kermis op deze locatie (naar omstandigheden) succesvol kan zijn. (Niet vergelijkbaar met "normale" situatie, dus lastig inschatten hoe succesvol het is in een volledig gevuld evenementenseizoen)	• Ingewikkeld organisatievraagstuk aangezien idealiter de organisatie in handen komt van één partij waarbij er nu ieder evenement (Straatfestival, Stadsfestival, kermis) zijn eigen organisatie heeft. Daarbij wil de gemeente organisator van de kermis blijven

Suggestie voor toekomstige ontwikkeling 2: De kermis wordt onderdeel van een groter evenement (feestweek) die volledig in de binnenstad plaatsvindt

	Voordelen	Nadelen
Draagvlak	• Sluit aan bij de wensen van de kermisexploitanten • Als de kermis in de binnenstad plaatsvindt is dit positief voor kinderattracties • Een dergelijk evenement trekt een brede doelgroep naar de binnenstad wat gunstig kan zijn voor de kermisexploitanten	• Er is weinig draagvlak vanuit de partijen in de binnenstad die de kermis het liefst buiten de binnenstad plaats zien vinden • Mogelijk weinig toegevoegde waarde voor de horeca en detailhandel aangezien de kermis nog steeds in de binnenstad plaatsvindt en dit de reden is voor bezoekers om weg te blijven • Dit scenario zal op weerstand stuiten van de binnenstadbewoners aangezien die meer hinder gaan ondervinden
Aansluiting op beleid	• Een dergelijk evenement spreekt een zeer brede doelgroep aan waardoor het goed aansluit op het evenementenbeleid. (Binden en boeien jeugd, bruisende binnenstad, divers aanbod voor diverse doelgroepen)	• Sluit niet volledig aan bij de ontwikkelplannen voor de binnenstad
Financiën	• Meer inkomsten voor de gemeente t.o.v. park de Wezenlanden omdat de bestaande pachtprijzen gehanteerd kunnen worden	• Idealiter komt de organisatie van het gehele evenement (inclusief kermis) in handen van een overkoepelende organisatie. Daarmee zijn er geen inkomsten meer voor de gemeente en daarmee het evenementenbudget.
Duurzaamheid	• In de binnenstad kan de kermis duurzaam georganiseerd worden. Hier ligt een geschikte stroomaansluiting om mobiele accu's op aan te sluiten • Dit biedt mogelijkheden om het gehele evenement duurzaam te organiseren	• Geen
Ruimte	• Geen	• In de binnenstad is er beperkte ruimte om een evenement van deze schaal te organiseren • Weinig mogelijkheden om de kermis uit te breiden aangezien er juist meer activiteiten in de binnenstad bijkomen • Minder goede routing en looproute mogelijk op de kermis vanwege vormgeving binnenstad • Bepaalde locaties op het kermisterrein zijn minder aantrekkelijk voor attracties dan andere
Bereikbaarheid	• De binnenstad heeft de meest centrale ligging in de stad en is daarom goed bereikbaar met verschillende vervoersmiddelen • Veel parkeermogelijkheden voor auto's rondom de binnenstad en fietsen in de binnenstad	• Geen

Veiligheid	• Veel sociale controle in de binnenstad	• Nog meer risico's op het gebied van veiligheid en incidentenbestrijding door veiligheidsdiensten vanwege grotere drukte in de binnenstad • Mogelijk meer inzet van politie en handhaving benodigd vanwege de schaal van het evenement • Veiligheid van bezoekers van de binnenstad is in het geding tijdens opbouwfase van de kermis
Aantrekkings-kracht	• Een dergelijk evenement heeft een aantrekkende werking op zowel bewoners als bezoekers van Zwolle. Dit kan (financieel) aantrekkelijk zijn voor diverse branches in de stad en kan dus goed zijn voor Zwolle • Vanuit vroeger uit is de kermis in de binnenstad georganiseerd, deze historische waarde blijft dan in stand	• Geen
Overig	• Het programma van de feestweek is direct het randprogramma van de kermis. Er is geen extra randprogramma nodig • Wanneer alles in de binnenstad plaatsvindt heeft het de uitstraling van één evenement wat zorgt voor een betere uitstraling.	• Ingewikkeld organisatievraagstuk aangezien idealiter de organisatie in handen komt van één partij waarbij er nu ieder evenement (Straatfestival, Stadsfestival) zijn eigen organisatie heeft